Ақмола облысы Білім басқармасының Бурабай ауданы бойынша білім бөлімі «Наурызбай батыр атындағы негізгі орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі

БЕКІТЕМІН:

Мектеп директоры м.а.:

А.Т.Исенова

2022- 2023 оқу жылына арналған «Жұлдыз» шағын орталығы тобының

қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограмма жоспары

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Топ: Ересек 4 жас
Жоспардың құрылу кезеңі: 07.09-05.10.22

Сәрсенбі 07.09.22	Сәрсенбі 14.09.22	Сәрсенбі 21.09.22	Сәрсенбі 28.09.22	Сәрсенбі 05.10.22
«Бізге көлік қалай және қандай көмек көрсетеді?» **Мақсаты:** көлік туралы түсінік беру,олардың түрлерін ажыратуға, сурет бойынша әңгімелей білуге үйрету **Мақсаты:** **Тілдік дамытушы орта.** ғ,р,з, дыбыстарын естуі бойынша ажыратуға және анық айтуға тіл ұстарту жаттығулары Ға – ға – ға, Шомыламыз суға. Ғай – ғай – ғай, Жарқылдайды найзағай Үз – үз – үз, Жаңбырлы Күз Рақ – рақ – рақ, Саулайды жапырақ **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Қазақ тіліндегі сөздер мен сөйлемдерді түсініп және күнделікті өмірде қолдана білуге үйрету. **Сөздік қор.**	**Сүйікті ойыншықтар** (ойыншықтар туралы әңгіме құрау). **Мақсаты:** ойыншықтар туралы әңгіме құрауға, аттарын атай білуге үйрету, дыбыс артикуляциясын нақтылап бекіту, «ң» дыбысын дұрыс айтуға жаттықтыру **Тілдік дамытушы орта.** Дос болып біз жүрейік, Ойнайық та күлейік. Достық деген тамаша Міне, тұрмыз жараса. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** «Ойыншықтар неден жасалады?» Әр ойыншыққа сипаттама береді, ойыншықтардың материалдарына талдау жасайды. **Сөздік қор.** **«Бұл қандай ойыншық?»** Ойын шарты: Балалар көп ойыншықтардың арасынан допты, қуыршақты және	**Біз балабақшада не істейміз?** **Міндеті: сөздерді сөз тіркесімен айтуға, сөйлем құрауға жаттықтыру. Қазақ тіліндегі сөздер мен сөйлемдерді түсініп және күнделікті өмірде қолдана білуге үйрету. Тақпақ жаттау. Шағын мәтіндер құрау үйрету** **Тілдік дамытушы орта.** **·Біздің балабақшамыздың іші, сыртқы ауласы тобымызда сүртінетін сүлгілеріміз әрдайым тап-таза, аппақ болып тұрады. Ол кімнің еңбегі деп ойлайсыңдар?** **·Балабақшада бізге дәмді тағамдарды кімдер әзірлейді?** **·Ән, би, дене шынықтыру**	«Саяхатшы ертегісі» **Мақсаты:** Сөздерді бір-бірімен байланыстырып, сөйлем құрай білу, өз ойларын дұрыс жеткізе білу дағдыларын және сөйлеу мәдениетін дамыту. **Тілдік дамытушы орта.** Педагог «Саяхатшы» ертегісін мәнерлеп оқиды. Орманмен Қоян қашқанда, Сәбізі түсіп қалады. Бара жатқан Қасқырға Түлкі тауып алады. «Жей салар ем мұны мен Ішіме бірақ жаға ма? Құттықтап туған күніңмен, Берейін Қасқыр ағама», – Деп Түлкі сары сәбізді Қасқырға сәндеп ұсынды. Ол суға оны ағызды, «Қайтем, – деп, – былғап тісімді». Судан Мысық тауып ап, Тастауға оны қимады. Түлкінің туған күнінде Сәбізді оған сыйлады. «Қайтем – деп, – мұны», – таңданды, Мысыққа Түлкі шамданды.	**Дыбыстарды дұрыс айтайық (а–ә, о–ө).** **Мақсаты:** қазақ тіліндегі дыбыстарды дұрыс айта білуін және зейін қойып тыңдауын жетілдіру, сөздерде дауысты дыбыстарды анық айта білуін қалыптастыру **Тілдік дамытушы орта.** Алдымыздан кезіккен Көп танысты көреміз. Бәріне де ізетпен Біздер сәлем береміз. (Е. Өтетілеуұлы) **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Келгенше апам жұмыстан Бесікте ойнап жатады. Әрнені ұғып дыбыстан «А-а-а» – деп үн қатады. – Бұл кім? – Кішкентай бала «а-а-а-а», – деп ән салады екен. Ақ бұзауым ұнайды, «Мө-мө», – деп сүт сұрайды. Ақ бұзау жақсы фермада,

«Бұл қандай көлік» сұрақ-жауап айдары Суреттер арқылы көлік түрлеріне талқылау жасайды **Тілдің грамматикалық құрылымы.** «Көлік атауларын дұрыс атаймыз» дыбыстарды дұрыс айтуға үйрету. **Байланыстырып сөйлеу.** Суреттегі жағдаяттық суреттерге қарап сөйлемдер құрайды. **Күтілетін нәтиже:** күлік түрлерінің қажеттілігің біледі, әр көліктің қызметін ажыратады.	керікті табу, оларды сипаттау, доп домалақ, түсі көк,шарға ұқсайды. Жеке жұмысты қажет ететін балалардан сүйікті ойыншықтарын сұрау. Балалар үлестірмелі материалдармен жұмыс жасайды. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** «Ойыншықтар әлеміне саяхат» Сурет бойынша ойыншық атауларын айтады. **Байланыстырып сөйлеу.** Суреттерге қарап әңгіме құрастырады. «Менің сүйікті ойыншығым...» сөзін ары қарай жалғастырып өз ойыншықтары туралы әңгімелейді. **Күтілетін нәтиже:** Әр ойыншықтарға сипаттама беру және оларды ойыншықтар арасынан табуды біледі, дыбыстарды дұрыс айту дағдысын үйренеді, ойыншықтарды , ұқыпты, күтіп ұстау керектігін біледі.	**жетекшілеріміз бізге не үйретеді? Дәрігер апайымыз не істейді екен? Ал күні бойы сендердің жандарыңда жүретін апайларың кім?** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Педагог М.Әлімбайдың «Біздің балабақшада» өлеңін оқып беріп, балалармен бірге қайталайды.** **Балабақша есігін** **Сәби болып** **ашқанбыз.** **Балапандай мәпелеп** **Өсіреді бақшамыз.** **Бұл екінші үйіміз,** **Біз туғанбыз бәріміз.** **Біз – осы үйдің** **гүліміз,** **Біз-осы үйдің сәніміз.** **Сөздік қор.** **Бала, бала, баламыз** **Е.Өтетілеуұлы** **Бала, бала, баламыз,** **Бақшамызға барамыз.** **Күні бойы қызыққа** **Батамыз да қаламыз!**	Лақтырған Түлкі сәбізді Қуанып Қоян тауып алды. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Ертегі мазмұны бойынша әңгіме жүргізу: 1. Ертегі ұнады ма? 2. Ертегідегі кейіпкерлерін ата. 3. Қоян нені жоғалтты? 4. Сәбізді нелер тауып алады? **Сөздік қор.** Ертегіні сахналау Педагог ертегіні сахналауға ұсынады. Көрсетілім барысында балаларға кезек-кезек кейіпкерлер сөзін айтқызып отырады. Балалар ұнаған кейіпкерлерін таңдайды, кейіпкерлердің басқа киетін бейнелерін киеді, сахналап ойнайды. Автордың сөздерін педагог оқиды **Тілдің грамматикалық құрылымы. Педагог жетекшілігімен ойын:** «Кейікерлерді тап» Мақсаты: Ертегі кейіпкерлерін ажырату. Тәрбиеші ертегілердің аттарын айтады. Ал, балалар сол аталған ертегінің кейіпкерлерін тауып айтады. **Байланыстырып сөйлеу.** Жұмыс дәптерімен жұмыс. 1. Қандай сыйлық алғанды ұнатасың? Суретін сал.	Апарамын көрмеге. (Е.Өтетілеуұлы) Лағым-ау, лағым, Естімей ме құлағың? Айтқан сөзді ұқпайсың, Келмей ме әлде тіл алғың? (Н. Меңгітаев) Оятпа, әтеш, сен бізді, Өзім де сездім, таң атты. Сенсіз-ақ білем мезгілді Танимын енді сағатты. (А. Сопыбеков) **Сөздік қор.** Әр үй жануарларының төлдерінің атауларын жаттайды. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** «Төлдер қалай дыбыстайды?» ойыны арқылы әр малдың төлдерінің қалай дыбыстайтынын айту. Бұзау қалай дыбыстайды? («Мө-мө-мө» деген дыбысты қайталату). Лақ қалай дыбыстайды? («Мә-мә-мә» деген дыбысты қайталату) т.б. **Байланыстырып сөйлеу.** **«Төлдер қалай дыбыстайды?»** ойыны

		Тілдің грамматикалық құрылымы. **. «Балабақшамды безендіремін»** **Балалар дәптерде салынған балабақша үйін түрлі түсті қарындаштармен безендіріп, ауласын гүлдендіреді. Жұмыс соңында өздерінің балабақшаға деген жылы тілектерін білдіреді.** **Байланыстырып сөйлеу.** **Жүректен жүрекке** **Балалар шеңберге жиналып, ойыншық жүрекшелерді алып, балабақшада жұмыс істейтін апайларына өздерінің жылы тілектерін айтып, жүрекшелерді ұжымдық жұмыстағы суреттердің қасына жапсырады.** **Күтілетін нәтиже: сөздерді сөз тіркесімен айтуға, сөйлем құрайды, байланыстырып сөйлеуге дағдыланады.**	2. Суретке қара. Жасырынған заттарды тап. Ата. Педагог жеке жұмыс жүргізеді. 3. Рефлексия. **Күтілетін нәтиже:** Сөздерді байланыстырып, сөйлем құрап айта алады. Ойларын жеткізе біледі.	арқылы әр малдың төлдерінің қалай дыбыстайтынын айту. Бұзау қалай дыбыстайды? («Мө-мө-мө» деген дыбысты қайталату). Лақ қалай дыбыстайды? («Мә-мә-мә» деген дыбысты қайталату) т.б. **Күтілетін нәтиже:** Үй құстары мен жануарларға қамқорлық жасайды. Есте сақтау қабілетін жетілдіріп, дауысты дыбыстарды дұрыс айту керектігін біледі. Үй жануарларының төлдерін дұрыс атап, олар туралы білетіндерін әңгімелейді.

Баламен жеке жұмыс: Ойыншықтар дүкені Міндеті:Ағаштан, шыныдан, пластамассадан жасалатын ойыншықтар жайлы әңгіме құрау **Шарты:**Сүйікті ойыншықтары туралы әңгімелеу	**Баламен жеке жұмыс: «Әтеш пен Тоты» ертегісі (Үлгі бойынша мазмұнын айту) Міндеті**: Баланы тез ойлануға және ұшатын немесе ұшпайтын затты ажырата білуге үйрету. **шарты:** Ұшатын заттарды тез анықтап, екі қолын жоғары көтеру керек. Мысалы: Ұшты, ұшты – қарға ұшты! Ұшты, ұшты – қалам ұшты! Ұшты, ұшты – кітап ұшты! Ұшты, ұшты – сауысқан ұшты! Ұшты, ұшты – торғай ұшты! Балалар ойын шартын мұқият тыңдап алады. Қолдарын бір көтеріп, бір көтермейді	**Баламен жеке жұмыс: Менің сүйікті үй жануарларым (Өз тәжірибесінен әңгіме құрау) Міндеті :**Үй жануарларының дене мүшелерін атауға, ажыратуға үйрету. **Ойын шарты:** үй жануарларына байланысты суреттер алып, сол суреттегі жануарды атап, олардың дауысын келтіріп, (мөмө-мө, мяу-мяу-мяу) олар туралы мейірімді сөздерді атау. Мысалы, боташым, құлыншағым.т.	**Баламен жеке жұмыс: «Көңілді доп» Міндеті:** Ыдыстардың атын атай білуге, жылдамдылыққа баулу. **шарты:** балалар шеңбер бойымен тұрады, педагог ортаға тұрып, балаларға допты ақырын лақтырады. Оны қағып алған бала кез келген ыдыстың атын айту керек. Ескерту: бірінің айтқанын бірі қайталамау керек. Балалар шеңбер бойымен тұрады. Ойынды қызыға ойнайды	**Баламен жеке жұмыс: «Екі сараң қонжық» венгр халық ертегісін сахналау Міндеті:** Ертегі мазмұнын түсіндіру. Сараң сөзінің мағынасын ашып айту. **Ойын шарты** із арқылы жануарды табу

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 12.10-09.11.22

Сәрсенбі 12.10.22	Сәрсенбі 19.10.22	Сәрсенбі 26.10.22	Сәрсенбі 02.11.22	Сәрсенбі 09.11.22
Қолғап ертегісі **Мақсаты:** Сөз тіркестерін және сөйлемдер құрауға, сұрақтарға толық жауап беруге үйрету, ертегі кейіпкерлерінің сөздерін мәнерлеп, дауыс ырғағын келтіріп айтуды үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** **Жұмбақ жасыру:** Бес балаға бір бешпент, Бірге киіп,бір шешпек. -Балалар,қолған бізге не үшін керек? -Қолғап нешеу болады? -Қолғап қандай болады? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **«Қолғап»** ертегісі Ертеде бір атай күшігімен орманға келе жатсы, қолына киетін қолғабының біреуін түсіріп алыпты.Оны көрген тышқан қолғаптың ішіне кіріп алып:	«Күзгі жапырақтар» **Мақсаты:** Әр алуан сұрақтар бойынша әңгімелету. Сөздік қорын молайту, диалогті сөйлеуге төселдіру. Күзгі жапырақтарға ауызша сипаттама беруге үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** Суреттерге қарап сипаттама жасайды. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Қ.Шаңғытбаевтың «Күзгі жапырақтар» өлеңінің мазмұнын түсіндіру арқылы күз	Дыбыстарды дұрыс айтайық (а–ә, о–ө). Мақсаты: қазақ тіліндегі дыбыстарды дұрыс айта білуін және зейін қойып тыңдауын жетілдіру, сөздерде дауысты дыбыстарды анық айта білуін қалыптастыру Тілдік дамытушы орта. Алдымыздан кезіккен Көп таныстыкөреміз. Бәріне де ізетпен	«Ойнайық та ойлайық» **Мақсаты:** Меңгерген сөздерді ауызекі сөйлеу тілінде қолдануға талпындыру. Қазақ тіліндегі сөздер мен сөйлемдерді түсініп және күнделікті өмірде қолдана білуге үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** **Ауызекі сөйлеу тіліндегі тұрмыстық сөздерді дұрыс айту** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** «Кідірме» **Мақсаты:** Қойылған сұрақтарға дұрыс, толық жауап беру. **Барысы:** Балалар шеңбер құрып тұрады. Тәрбиеші	Неше? Санау **Мақсаты:** Санамақтар жаттау, тура және кері санау. Қазақ тіліндегі сөздер мен сөйлемдерді түсініп және күнделікті өмірде қолдана білуге үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** **«Бір үйде біз нешеуміз?» санамағы** Бір үйде біз нешеуміз? Кел санайық, екеуміз. Бас бармағым – папам, Балаң үйрек – апам. Ортан терек – ағам Шылдыр шүмек – мен Титтей бөбек – сен. Бір үйде біз нешеуміз? Бір үйде біз бесеуміз.

«Мен енді осында тұрамын»-депті. Одан кейін бақа секіріп келіп:Мына қолғапта қайсысың тұрасың ?,-депті. Тышқан:Мен шиқылдауық тышқанмын,Ал сен кімсің?-деп сұрапты. Бақа:Мен бақылдауық бақамын мені кіргізші?- депті. Тышқан: «Кел» -депті. Сөйтіп ,олар қолғаптың ішінде екеу болыпты.Міне,Қоянда жүгіріп келіп,қолғапқа жақындап: «Мына қолғапта қайсысың тұрсың?»,-депті. Тышан,бақа: «Шиқылдауық тышқанмын,бақылдауық бақамын.Ал сен қайсы жануарсың?»-деп сұрапты. Қоян: «Мен желаяқ Қоянмын.Мені де кіргізіңдерші?»-депті. Олар: «Кел»-депті. Сөйтіп олар үшеу болыпты. Одан кейін түлкі келіп: «Мына қолғапта қайсысың тұрасың?»-депті. Олар: «Шиқылдауық Тышқанмын, бақылдауық Бақамын,желаяқ Қоянмын.Ал сен өзің қай жануарсың?»-депті. Түлкі: «Мен әпкелеріңмін. Кіргізіңдерші мені де»-депті. Олар: «Жарайды, кел»-депті. Сөйтіп,қасқырда келіпті: «Мына қолғапта қайсың тұрасың ?»-депті. Олар: «Шиқылдауық Тышқанмын,бақылдауық Бақамын,желаяқ Қоянмын, менТүлкімін.Ал сен өзің қай жануарсың?- депті.	мезгілін сипаттап айтуға үйрету; сұрақтарға жауап бергізу арқылы балалардың сөздік қорларын дамыту; балаларды еңбексүйгіштікке, еңбек етуге тәрбиелеу. **Сөздік қор.** **«Жапырақтардың түсі қандай?»** түстердің қазақша атауларын дұрыс айтуды үйренеді. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **«Қай ағаштың жапырағы?»** сөздерге дыбыстық талдау жасайды, буынға бөледі. **Байланыстырып сөйлеу.** Суреттерге қарап әңгіме құрайды. **Күтілетін нәтиже:** Күзгі жапырақтар туралы (түсі, пішіні, түрі, көлемі) ауызша айта алады. Суретін салады. Қажетті түске бояйды (Сурет салу)	Біздер сәлем береміз. (Е. Өтетілеуұлы) Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Келгенше апам жұмыстан Бесікте ойнап жатады. Әрнені ұғып дыбыстан «А-а-а» – деп үн қатады. – Бұл кім? – Кішкентай бала «а-а-а-а», – деп ән салады екен. Ақ бұзауым ұнайды, «Мө-мө», – деп сүт сұрайды. Ақ бұзау жақсы фермада, Апарамын көрмеге. (Е.Өтетілеуұлы) Лағым-ау, лағым, Естімей ме құлағың? Айтқан сөзді ұқпайсың, Келмей ме әлде тіл алғың? (Н. Меңгітаев) Оятпа, әтеш, сен бізді,	ортада тұрып, кез-келген балаға допты лақтырады. Допты қағып алған балаға сұрақ қойылады. **Сөздік қор.** «Тұрмыстық зат атауларын» дұрыс айтуды үйрету. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Педагог жетекшілігімен ойын:** «Кім тез?» **Мақсаты:** Балалардың шапшаңдықтарын бақылау. **Байланыстырып сөйлеу.** Отбасының күзгі еңбегі **Мақсаты:** Балалардың сөйлеу мәдениетін жетілдіру; **Күтілетін нәтиже:** Балалар ұйымдастырылған іс-әрекет барысында меңгерген сөздерін қолдана отырып, бір-бірімен ауызекі тілде еркін сөйлеседі.	**Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Қазақ тіліндегі сандарды дұрыс айтуды үйрету **Сөздік қор.** 10. Оң қолымда бес саусақ, Сол қолымда бес саусақ. Беске бесті қосқанда Болады екен он саусақ. Жаза-жаза сауағым Әлсіреді шаршады. Оңға, солға бұрамыз, Сосын қайта жазамыз. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Суреттерге қарап «нешеу», қанша? сұрақтарына жауап береді. **Байланыстырып сөйлеу.** Сандармен байланысты сөйлемдер құрайды. **Күтілетін нәтиже:** Санамақтар жаттайды. Тура және кері санай алады. Үйренген сөздерін күнделікті өмірде қолдана біледі.

Қасқыр: «Ал мен қасқыр ағаларыңмын,кіргізіңдерші мені де»,-депті. Сөйтіп қолғапқа бесеуі де сыйып кетіпті. «Хрпо-хро-хро»,-деп қабан жүгіріп келіпті: Мына қолғапта қайсысың тұрасың ?,-депті. Олар: «Шиқылдауық Тышқанмын,бақылдауық Бақамын,желаяқ Қоянмын, менТүлкімін,ал мен Қасқырмын. Ал сен өзің қай жануарсың?- депті. Қабан: «Мен Қабанмын, мені декігізіңдерші»,-депті. Олар: Сен мұнда қалай кіресің,-дейді. Қабан: «Мен кіре аламын, жіберсеңдер»,-депті. Олар: «Жарайды ,кіре ғой»-депті.Сөйтіп олар алтау болыпты. Қолғаптың іші тар болыпты. Сөйтіп отырғанда Аю келіп: «Мына қолғапта қайсың тұрасың?»-депті. Олар: «Шиқылдауық Тышқанмын,бақылдауық Бақамын,желаяқ Қоянмын, менТүлкімін,ал мен Қасқырмын, Мен қабанмын.Ал сен өзің қай жануарсың?- депті. Аю: «Қалай көпсіңдер,мені де кіргізіңдерші?»-депті. Олар:Қалай кіргіземіз,өзі іші тар боп тұрса?» Аю: «Қалай болса да сыйамыз?»-депті. Олар: «Жарайды, кел жанымыз-ға». Сөйтіп аюда сыйып жетеу болыпты.Қолғаптың іші тар,міне		Өзім де сездім, таң атты. Сенсіз-ақ білем мезгілді Танимын енді сағатты. (А. Сопыбеков) Сөздік қор. Әр үй жануарларының төлдерінің атауларын жаттайды. Тілдің грамматикалық құрылымы. «Төлдер қалай дыбыстайды?» ойыны арқылы әр малдың төлдерінің қалай дыбыстайтынын айту. Бұзау қалай дыбыстайды? («Мө-мө-мө» деген дыбысты қайталату). Лақ қалай дыбыстайды? («Мә-мә-мә» деген дыбысты қайталату) т.б. Байланыстырып сөйлеу.		

жарылайындеп тұрғандай.Бір кезде ата өзінің қолғабының жоқ екенін байқап қалады.Сөйтіп қайта кері қарайжүреді,ал иті болса алға қарай жүгіріп кетеді. Жүгіріп келе жатып,қолғапты көреді.Қолғап қозғалып жатыр.Ит сонда: «әуп-әуп-әуп»,-деп үреді.Қолғап ішіндегі жануарлар қорқып,барлығы жан-жаққа қашып кетеді.Атай өз қолғабын көріп алып кетті. **Сөздік қор.** **Сөздік жұмыс:**қолғап. **Қостілділік компонент:** Қолғап-варежки. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Сергіту жаттығуы:** Оң қолымда бес саусақ, Сол қолымда бес саусақ. Қосып едім,екеуін, Болады екен он саусақ **Байланыстырып сөйлеу.** **Сахналау:** «Қолғап» ертегісін сахналайды. **Күтілетін нәтиже:** Ертегі кейіпкерлерін атап, олардың қимыл-әрекеттерін, сөздерін келтіре алады.		«Төлдер қалай дыбыстайды?» ойыны арқылы әр малдың төлдерінің қалай дыбыстайтынын айту. Бұзау қалай дыбыстайды? («Мө-мө-мө» деген дыбысты қайталату). Лақ қалай дыбыстайды? («Мә-мә-мә» деген дыбысты қайталату) т.б		
Баламен жеке жұмыс: «Қолғап» украин халық ертегісін сахналау Міндеті: Сөйлеу мәнерлері мен сөйлемді дұрыс құрау дағдыларын дамыту. **Шарты:** Оң-солды ажыратып, қолғаптың сыңарын табады	**Баламен жеке жұмыс: «Айлакер түлкі» орыс халық ертегісін сахналау Міндеті:** Ертегі мазмұнын түсіндіру. театрландырылған әрекеттің басқа да жұмыс түрлерін(саусақ, үстел үсті, көлеңкелі	**Баламен жеке жұмыс: Жаз, күз (Сурет бойынша әңгіме құрау) Міндеті:** Жаз және күз мезгілдерінің айырмашылықтарын әңгімелеуге үйрету. Сөздік қорды заттар тобын білдіретін	**Баламен жеке жұмыс: Қуыршақ Әйгерімнің туған күні Міндеті:** Туған күн де мереке түріне жататындығын түсіндіру Сөздік қорды ересектердің мамандықтарын білдіретін зат есімдермен, еңбек әрекетін білдіретін етістіктермен толықтыру. Сөйлеуде күнделікті көп	**Баламен жеке жұмыс: «З» және «с» дыбыстары (Дыбыстық сөйлеу мәдениеті) Міндеті:** Дыбыс жайлы түсінік беру. Дауысты, дауыссыз дыбыстарды дұрыс айту дағдыларын бекіту, ызың және үнді

	және тағы басқа) меңгерту **Шарты:**Ертегіні әңгімелеу	жалпылаушы сөздермен (ойыншықтар, киім, аяқ киім, ыдыс, жиһаз), заттардың орналасқан жерін (сол, оң, қатар, жанында, арасында), тұрмыстық электротехника заттарының және ұлттық тұрмыстық заттардың атауларын білдіретін және мағынасы қарама-қарсы антоним сөздермен байыту. **Шарты** Жыл мезгілдерін ажырату	қолданылатын сын есімдерді, етістіктерді, есімдіктерді қолдану. **Шарты:** тығылған ойыншықты тауып, атын атап, түсін, үлкен, кішілігін ажыратып, сол ойыншыққа өздерің мейірімді тілек тілейсіңдер. Мысалы, балалар алдымен көздерін жұмады, қойылған ойыншықтар ішінен педагог біреуін жасырып қояды. Қандай ойыншық жоқ?	(р, л) дыбыстарды анық айтуға жаттықтыру. Артикуляциялық аппаратты жетілдіру. Сөйлеу қарқынын өзгертуді бекіту: ақырын, жылдам сөйлеуді меңгерту үшін тақпақтар мен жаңылтпаштар айтқызу. Дикция бойынша жұмысты жалғастыру: сөздер мен сөз тіркестерінің дұрыс айтылуын жақсарту. **Шарты:** «З» мен «С» дыбыстарын дұрыс айту

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 16.11-14.12.22

Сәрсенбі 16.11.22	Сәрсенбі 23.11.22	Сәрсенбі 30.11.22	Сәрсенбі 07.12.22	Сәрсенбі 14.12.22
«Жемістер мен жидектер» **Мақсаты:** қазақ тіліндегі сөздер мен сөйлемдерді түсініп және күнделікті өмірде қолдана білуге үйрету. Сөздерді байланыстырып, сөйлемдер құрауды дағдыландыру. 2-3 сөйлеммен затты сипаттай білу дағдыларын дамыту. Диалогке қатысуға үйрету **Тілдік дамытушы орта.** Көкөністер мен жеміс-жидектер -Күз мезгілі екенін біз қайдан білеміз? -Қандай жеміс – жидектерді білесіңдер? -Алманың түсі қандай болады? -Пішіні қандай? -Құлпынайдың көлемі қандай? -Бүгін аналарына жеміс-жидек сыйлағыларын келе ме? -Сендердің алдарында әдемі жеміс-жидек салуға арналған тәрелкелер және жаңа ғана	**Менің досым** **Мақсаты:** Интонациясы бойынша сөйлемдерді (хабарлы, сұраулы, лепті) ажыратып, сөйлегенде қолдана білуді дамыту. **Тілдік дамытушы орта.** **Суретпен жұмыс:** суретте не бейнеленгенін айтады, заттарды атайды. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** «Дос қандай болу керек?» жағдаяттық сұрақтарға жауап береді **Сөздік қор.** «Менің досымның қасиеттері» достық жақсы қасиеттер ұғымдары арқылы сөздік қор молаяды. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Достық көмек. **Мақсаты:** Жазуды көзбен қадағалай	**«Саяхатшы ертегісі»** **Мақсаты: Сөздерді бір-бірімен байланыстырып, сөйлем құрай білу, өз ойларын дұрыс жеткізе білу дағдыларын және сөйлеу мәдениетін дамыту.** **Тілдік дамытушы орта.** **Педагог «Саяхатшы» ертегісін мәнерлеп оқиды. Орманмен Қоян қашқанда, Сәбізі түсіп қалады. Бара жатқан Қасқырға Түлкі тауып алады. «Жей салар ем мұны мен Ішіме бірақ жаға ма? Құттықтап туған күніңмен, Берейін Қасқыр ағама», – Деп Түлкі**	**«Кітап сыры»** **Мақсаты:** Кітаптардан балалардың сұранысы бойынша ертегі, тақпақтар, әңгімелер оқып беру. Сюжеттік бірізділікті сақтай отырып, балалардың мазмұндауын үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** «Кітап неден жасалған?» балалардың өз ойларын айту, тәрбиешінің әңгімесінің жалғасы мен соңын ойдан шығара білуге үйрету. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **«Қандай ертегі білесің?»** **Мақсаты:** Сөздік қорын молайту. Тіл тазалығын қалыптастыру.	**Апта күндері** **Мақсаты:** апта күндерінің қазақша атауын дұрыс айту, есте сақтауға үйрету **Тілдік дамытушы орта.** **Дүйсенбі** **Сейсенбі** **Сәрсенбі** **Бейсенбі** **Жұма** **Сенбі** **Жексенбі** Апта күндерін хормен айту. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Bilim kids-тің «Апта күндері» видеоролигін көрсету **Сөздік қор.** **Ширату сұрақтары:** «Бүгін қандай күн?» Бір аптада неше күн бар? Жұманың алдында қай күн келеді? Осы сәрсенбіден келесі сәрсенбіге дейін неше күн өтеді?

бақтан әкелінген жеміс-жидектер тұр. -Ендеше, балалар, біз сол жеміс-жидектерді тәрелкеге орналастырайық. Мұқият қарап алыңдар, тәрелкеге жеміс – жидектерді бірінен кейін бірін әдемілеп жапсырамыз **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** ***Дидактикалық ойын:*** «Жемістер мен жидектерді ажыратады». Мақсаты*:* балаларға жемістер мен жидектерді қайда өсетінін, оларды ажырата білуге баулу. Саусақ моторикасын дамыту. **Сөздік қор.** Сөздік жұмыс: жеміс- жидектер. Билингвальді компонент**:** жемістер- фрукты, жидек- ягода. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** жидек атауларын дұрыс айтуға үйрету: құлпынай, юүлдірген, қарақат, т.б. Жеміс атауларын дұрыс айтуға үйрету: алма, алмұрт, өрік, шие, т.б. **Байланыстырып сөйлеу.**	отырып, қаламды немесе қарындашты дұрыс, еркін ұстап, үстінен қатты қысып күш түсірмей, саусақтармен біркелкі жоғарыдан төменге, солдан оңға қимылдарды орындап, сызықтарды үзбей салу **Байланыстырып сөйлеу.** **«Менің досым...»** әр бала өз досы туралы әңгімелеп береді. **Күтілетін нәтиже:** зат есімдерді сан есімдермен және сын есімдерді зат есімдермен байланыстырып айтады.	**сары сәбізді Қасқырға сәндеп ұсынды.** **Ол суға оны ағызды, «Қайтем, – деп, – былғап тісімді».** **Судан Мысық тауып ап, Тастауға оны қимады. Түлкінің туған күнінде Сәбізді оған сыйлады.** **«Қайтем – деп, – мұны», – таңданды, Мысыққа Түлкі шамданды.** **Лақтырған Түлкі сәбізді Қуанып Қоян тауып алды.** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Ертегі мазмұны бойынша әңгіме жүргізу:** **1. Ертегі ұнады ма?** **2. Ертегідегі кейіпкерлерін ата.** **3. Қоян нені жоғалтты?** **4. Сәбізді нелер тауып алады?** **Сөздік қор.** **Ертегіні сахналау** **Педагог ертегіні сахналауға ұсынады.** **Көрсетілім барысында балаларға кезек-кезек**	**Барысы:** Ертегі айтып беріп, ауызша мазмұнын сұрау. **Сөздік қор.** «Менің сүйікті кітабым» Балалармен отбасында оқыған кітаптарын талқылау. Негізгі ойды дұрыс жеткізуге, монологтық ойларын байланыстырып құра білуге үйрету. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** «Кітаптар жәрмеңкесі» Апта бойы балалардың жасаған кітаптарынан жәрмеңке ұйымдастырып, басқа топтардың балаларын шақырып тамашалату. Кіші топтан келген балаларды кітап жасау шеберханасына шақырып, кітап жасауды үйрету. **Байланыстырып сөйлеу.** Балалардан ұнататын кітаптарын сұрап, не себептен ұнататынын білу. Сұрақтар қою. 1. Саған қандай кітап ұнайды? 2. Қандай ертегілерді ұнатасың? 3. Қандай	Сейсенбіден кейін неше күн өткенде сенбі болады? Сейсенбі аптаның нешінші күні? **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Апта деген атайдың Жеті бірдей қызы бар: Біріншісі-Дүйсенбі, Екіншісі-Сейсенбі, Үшіншісі-Сәрсенбі, Төртіншісі-Бейсенбі, Бесіншісі-Жұма, Алтыншысы-Сенбі, Жетіншісі-Жексенбі **Байланыстырып сөйлеу.** «Айша бұл күні не істейді?» Суреттергі жағдайларға байланысты сөйлемдер құрайды. **Күтілетін нәтиже:** үш-төрт дыбыстардан тұратын сөздерге дыбыстық талдау жасайды

Педагог жетекшілігімен жүргізілетін ойын: «Кім білгір?» **Шарты:**Тақтада көрсетілген жидектерді себетке ,жемістерді қорапқа салу керек. **Күтілетін нәтиже:** жемістер мен жидектер туралы біледі, оларды ажырата алады, қазақ тіліне тән дыбыстарды дұрыс айтады.		**кейіпкерлер сөзін айтқызып отырады. Балалар ұнаған кейіпкерлерін таңдайды, кейіпкерлердің басқа киетін бейнелерін киеді, сахналап ойнайды. Автордың сөздерін педагог оқиды** **Тілдің грамматикалық құрылымы. Педагог жетекшілігімен ойын: «Кейікерлерді тап»** **Мақсаты: Ертегі кейіпкерлерін ажырату. Тәрбиеші ертегілердің аттарын айтады. Ал, балалар сол аталған ертегінің кейіпкерлерін тауып айтады.** **Байланыстырып сөйлеу.** **Жұмыс дәптерімен жұмыс.** **1. Қандай сыйлық алғанды ұнатасың? Суретін сал.** **2. Суретке қара. Жасырынған заттарды тап. Ата. Педагог жеке жұмыс жүргізеді.**	кейіпкерлер ұнайды? Жағымды немесе жағымсыз кейіпкер дегенді қалай түсінесің? **Күтілетін нәтиже:** Балалардың өздеріне кітап оқуға мүмкіндік беріледі. Кітап суреттеріне қарап, өздері оқып жатқан кейіп танытып, эмоционалды-бейнелік мазмұнын бере біледі.	

		3. Рефлексия. Күтілетін нәтиже: Сөздерді байланыстырып, сөйлем құрап айта алады. Ойларын жеткізе біледі.		
Баламен жеке жұмыс: «Не дәмді?» ертегісі Міндеті: Өз ойларын жеткізе білу дағдыларын дамыту. Шарты: баланың көзі жұмылады. Қоржынға салынған көгөністер мен жемістер қолдарына алып, оның дәмі қандай болатынын және пішінін айтып, атын атау керек. Ойында тапқан жемісімізді немесе көгөністі сипап сезу арқылы жылдам баяндап беру керек екенін айту.	**Баламен жеке жұмыс: «Досым – менің мақтанышым» Міндеті;** Сөйлемдердегісөздерді: затесімдерді сан есімдерменжәне сын есімдердізатесімдерменү йлестіребілудіжетілдіру **Ойын шарты:** Балалар бір-біріне гүл ұсыну арқылы өз достарының бойындағы жақсы қасиеттерді айтады. - Елжан, сен менің мейірімді досымсың. - Жайна ,сен ақылды қызсың. Ойын осылай жалғаса бере д	**Баламен жеке жұмыс: Менің сүйікті үй жануарларым (Өз тәжірибесінен әңгіме құрау) Міндеті :**Үй жануарларының дене мүшелерін атауға, ажыратуға үйрету. **Ойын шарты:** үй жануарларына байланысты суреттер алып, сол суреттегі жануарды атап, олардың дауысын келтіріп, (мөмө-мө, мяу-мяу-мяу) олар туралы мейірімді сөздерді атау. Мысалы, боташым, құлыншағым.т.	**Баламен жеке жұмыс: «Кім жоқ?» Міндеті:** Өз бетінше қарым-қатынас жасауға, әңгімелесуге, әңгімелесушінің сөзін мұқият тыңдауға, сұрақтарды дұрыс қоюға, оған қысқа және толық нақты жауап беруге баулу. **Ойын шарты:** Педагог тақтаға мамандық иелерінің суреттерін іледі, балалар суреттерді көреді, көздерін жұмады, көздерін ашқанда қандай сурет жоқ екенің табуы керек.	**Баламен жеке жұмыс: Ертегіде қонақта (Таныс ертегілерді қойылымдық жабдықтары арқылы әңгімелеу) Міндеті:** Ертегі мазмұнын әңгімелей білу дағдыларын дамыту. **Шарты:** Шеңбер болып тұрамыз, ортаға текше тасталынады. Текшеде қандай кейіпкер суреті түссе, сол ертегі жайында айтып береміз. Мысалы: текшеден ата, әже, қыз, ит, мысық, тышқан суреті кездесті делік. Бұл ертегінің аты қалай? – Бұл «Шалқан» ертегісі. (Ертегі мазмұнын әңгімелейді).

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 21.12-11.01.23

Сәрсенбі 21.12.22	Сәрсенбі 28.12.22		Сәрсенбі 04.01.23	Сәрсенбі 11.01.23
«Ойнайық та ойлайық» **Мақсаты:** Меңгерген сөздерді ауызекі сөйлеу тілінде қолдануға талпындыру. Қазақ тіліндегі сөздер мен сөйлемдерді түсініп және күнделікті өмірде қолдана білуге үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** «Ертегілер елінде» Балалардан қандай ертегілер білетінін, ертегілерді қайдан қарауға болатынын сұрау. диалог түрінде сөйлеуге үйрету. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** «Әлем ертегілері» балаларға кітаптардан ертегілерді таныстыру, сөйлейтін электронды кітаптар арқылы ертегі тыңдауды үйреті. **(Сөйлеуді дамыту)** Кейіпкерлердің киімдерін киіп ертегілерді сахналау**.** **Сөздік қор.** «Қазақ ертегілері»	«Қыс мезгілі қызықты» Мақсаты: қыс мезгілі туралы білімдерін толықтырып, сөздік қорларын байыту. Сурет мазмұнына сай берілген сұрақтарға толық жауап беріп, әңгіме құрап айтуға үйрету. Қыс мезгілінің табиғат көрінісін сипаттап, қызықтарын әңгімелету арқылы балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту Тілдік дамытушы орта. Ақ киімді, денелі, ақ сақалды, Соқыр, мылқау танымас тірі жанды. Үсті-басы ақ қырау, түсі суық, Басқан жері сықырлап келіп қалды. Өлеңді түсініп тыңдайды. Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Тәрбиеші балаларға жұмбақ жасырады, қыс белгілерін айтады. Қолы жоқ, сурет салады, Тісі жоқ, тістеп алады. (Аяз) Қанаты жоқ, ұшады, Аяғы жоқ, жетеді.		Отбасының күзгі еңбегі **Мақсаты:** Балалардың сөйлеу мәдениетін жетілдіру; Қ.Шаңғытбаевтың «Күзгі жапырақтар» өлеңінің мазмұнын түсіндіру арқылы күз мезгілін сипаттап айтуға үйрету; сұрақтарға жауап бергізу арқылы балалардың сөздік қорларын дамыту; балаларды еңбексүйгіштікке, еңбек етуге тәрбиелеу. **Тілдік дамытушы орта.** Шаруа мен аю Орыс халық ертегісі **Мақсаты:** Ертегінің мазмұнын эмоциямен қабылдай білуге дағдыландыру. Ертегі сюжеті бойынша рөлге бөліп мазмұндауға үйрету. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Күзгі жапырақтар	**«Қыс ерекшеліктері»** **Мақсаты: Қыс мезгілі туралы білімдерін арттырады.Қыс туралы әңгімелеп,өз ойларын дұрыс жеткізе білуді меңгертеді. Балаларды ұйымшылдыққа тәрбиеленеді.** **Тілдік дамытушы орта.** **Құрылымдал ған ойын: «Ауа-райы» сөзіне анықтаманы ірікте»** **(Қарлы, аязды, суық, күн шуақты, желді және т.б.)** **Тапсырма. Балаларға қар бетінде жүріп өтуді және аяқ астында қалай сықырлайтынын тыңдауды ұсыну.** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Педагогтың жетекшілігімен ойын: «Иә, жоқ»** **Мақсаты: Балалар қойылған сұрақтарға жауап береді.** **Сөздік қор.** **Ойын: «Буын ұйқасын тап»** **-ша, -ша, -ша, жап жасыл шырша.** **ар, ар, ар, қандай аппақ қар.** **ыс, ыс, ыс келіп қалды қыс.** **-ғы, -ғы, -ғы, Олжас тепті шаңғы.**

Балаларға қазақ халық ертегілерін оқып беру. Мультфилімін көру. (ер төстік, алпамыс батыр, жыл басына таласқан хайуанаттар, алдар көсе, қаңбақ шал және т.б) **Тілдің грамматикалық құрылымы.** ғ,р,з, дыбыстарын естуі бойынша ажыратуға және анық айтуға тіл ұстарту жаттығулары Ға – ға – ға, Шомыламыз суға Ғай – ғай – ғай, Жарқылдайды найзағай Үз – үз – үз, Жаңбырлы Күз Рақ – рақ – рақ, Саулайды жапырақ **Байланыстырып сөйлеу.** **Педагог жетекшілігімен ойын:** «Кідірме» **Мақсаты:** Қойылған сұрақтарға дұрыс, толық жауап беру. **Барысы:** Балалар шеңбер құрып тұрады. Тәрбиеші ортада тұрып, кез-келген балаға допты лақтырады. Допты қағып алған балаға сұрақ қойылады. **Күтілетін нәтиже:** Балалар ұйымдастырылған іс-әрекет	Аузы жоқ,ұлиды. (Боран) Сөздік қор. Жерге суық та, ақ қыс келді. Орман қарға батты. Күзге қарағанда, қыстың келуімен күн қатты суытты. Аспанды бұлт басты. Жаңбыр емес, қар жауады. Жер бетін, үй шатырларын, ағаш бұталарын қар басты. Өзен, көлдер, бұлақтар мұзға айналды. Жерге қар көп жауған сайын, өсімдіктер одан бетер жақсы шығады. Қар оларды аяздан қорғайды. Күн қысқарып, түн ұзарады.		**Мақсаты:** Әр алуан сұрақтар бойынша әңгімелету. Сөздік қорын молайту, диалогті сөйлеуге төселдіру. Күзгі жапырақтарға ауызша сипаттама беруге үйрету. **Сөздік қор.** Күзгі еңбек, шаруа, егін, егіншіклік, диқан, еңбек құралдары сөздерімен танысады. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Шаруа мен аю Орыс халық ертегісін сахналау. **Байланыстырып сөйлеу.** **Сұрақ жауап** -Ертегі қалай аталады? -Ертегіде қандай кейіпкерлер кездесті? -Шаруаға не келді? -Аю шаруаны қалай қорқытты? -Олар неге келісті? -Шаруа не екті? -Аюға қай жағын берді? -Келесі жылы Шаруа неекті? -Аю нені білмеді Ертегіні рөлге бөліп ойнату.	**-ла, -ла, -ла, соғамыз қардан аққала.** **лар, лар, лар, Далада ойнайды балалар.** **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Тәрбиеші балаларға сұрақ қояды:** **-Қыста ағаштар өздерін қалай сезінеді?** **-Олармен не болады?** **-Қыста ағаштар қандай жағдайда болады?** **-Қандай құстарды қыстайтын дейді?** **-Олар немен қоректенеді?** **-Қыстайтын қандай құстарды білесіңдер?** **-Неге қыстайтын құстар қыста жылы жаққа ұшып кетпейді?** **-Адамдар қыстайтын құстарға қалай көмек көрсете алады?** **Байланыстырып сөйлеу.** **Педагогтың жетекшілігімен ойын:** **«Сюжетті суреттерді құрастыру»** **Мақсаты: Сюжетті суреттерді құрай біледі.** **Педагогтың жетекшілігімен ойын: «Сөйлем құрастыр»** **Мақсаты: Балалар сюжетті суреттер арқылы әңгіме құрай алады.** **Күтілетін нәтиже: Қыс туралы әңгімелеп,өз ойларын дұрыс**

барысында меңгерген сөздерін қолдана отырып, бір-бірімен ауызекі тілде еркін сөйлеседі.			**Күтілетін нәтиже:** күз мезгілін сипаттай алады; сұрақтарға жауап бергізу арқылы балалардың сөздік қорлары дамиды; балалар еңбексүйгіштікке, еңбек етуге тәрбиеленеді.	**жеткізе білуді үйренеді. Сюжетті суреттер арқылы әңгіме құрауға дағдыланады.**
Баламен жеке жұмыс: «Мынау не?» Міндеті Балалардың ойыншықтар туралы түсініктерін кеңейту,ересектермен әңгімелесу кезінде берілген сұрақтарды тыңдау және түсіне білуге үйрету, ойын арқылы сөздік қорын байыту**.** **Шарты:** Түрлі суреттегі ойыншықтардың суретін, оның ішінде аюды көрсетіп: – Мынау не? – Бұл – аю. Бұл – жұмсақ пүліштен жасалған үлкен аю. Пүліш – жұмсақ мата. Өзі тап-таза, мойнында қызыл таспасы бар. Ал мынау – кішкентай аюдың баласы қонжық.	**Баламен жеке жұмыс: «Төлдерін тап» Міндеті:** Суреттер бойынша әңгіме құрауға,мазмұндауға сұрақтарға жауап беруге, үй жануарларының төлдерін жекеше, көпше түрде атауға үйрету. **Шарты:** Балалар суреттен үй жануарларын көрсете отырып, олардың төлдерін тауып, сызықпен қосады	**Баламен жеке жұмыс: «Түсі бойынша қос». Міндеті:** Түстерді ажырата білуге үйрету **Шарты:** Суреттегі заттарды түсі бойынша сызықпен қосу. Балалар суреттегі заттарды түсімен ажыратып, бір түспен боялған заттарды сызықпен қосады.	**Баламен жеке жұмыс: «Төлдер қалай дыбыстайды?» Міндеті:** Үй жануарларының төлдерін ажырата ілуге үйрету. Жеке жұмысты қажет ететін балалардан төлдердің қалай дыбысталуын қайталату. Кейіпкерлерді сипаттау үшін дауыс ырғағының мәнерлі қарапайым тәсілдерін қолдану, таныс ертегілерді ойнауға және сахналауға ынталандыру, қызығушылығын ояту. **Шарты:** Әр жануардың төлдерінің қалай дыбыстайтынын айту. Бұзау қалай дыбыстайды? («Мөмө-мө» деген дыбысты қайталату). Лақ қалай дыбыстайды? («Мә-мә-	**Баламен жеке жұмыс: «Сүйікті ойыншықтар» Міндеті:** Ойыншықтар туралы әңгіме құрауға, аттарын атай білуге үйрету, дыбыс артикуляциясын нақтылап бекіту. Сөздерді жіктелуіне, септелуіне қарай байланыстыру, зат есімдерді үстінде, астында, артында, жанында тәрізді көмекші сөздермен бірге қолдану, зат есімдерді жекеше, көпше түрде, етістіктерді келер және өткен шақта қолдану. **Шарты:** Балалар көп ойыншықтардың арасынан допты, қуыршақты және керікті табу, оларды сипаттау, доп домалақ, түсі көк,шарға ұқсайды. Жеке жұмысты қажет ететін балалардан сүйікті ойыншықтарын сұрау. Балалар үлестірмелі материалдармен жұмыс жасайды.

			мә» деген дыбысты қайталату) т.б.	

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 18.01.23-15.02.23

Сәрсенбі 18.01.23	Сәрсенбі 25.01.23	Сәрсенбі 01.02.25	Сәрсенбі 08.02.23	Сәрсенбі 15.02.23
«Қыс мезгілі» **Мақсаты**: Балалардың қыс мезгілінің белгілері туралы түсініктерін арттыру. Қыста ойналатын ойындар қыс қызығын арттыра түсетінін түсіндіру. Қыс мезгіліндегі мерекелер туралы әңгімелеу. Жаңа жыл туралы түсінік беру **Тілдік дамытушы орта.** Балалар қазір жылдың қай мезгілі? Қыс мезгілінде не жауады, не қатады? *Қар жауады, мұз қатады* Дұрыс айтасыңдар, өзен-көлдерде мұз қатады. Қардың түсі қандай? Ақ түсті. Аспанды қандай бұлт қаптайды? Қара бұлт Қыс айларын атайықшы: Желтоқсан, қаңтар, ақпан Басқа мезгілдерге қарағанда қыс мезгілінің ерекшелігі күн суық болады, қар жауады. Күннің суық болуына қарамастан балалар Шана, шаңғы,	**«Қысқы ойындар»** **Мақсаты:** Ойын арқылы берілген сұрақтарды тыңдайды және түсінеді. Суреттер арқылы байланыстырып сөйлейді. Ойын материалдырын ұқыпты қолдануды үйренеді, достарына көмек көрсетеді. **Тілдік дамытушы орта.** **«Қысқы ойындар» тақырыбына сурет бойынша әңгіме не ертегі құрастыру.** Аққала дорбасынан төмендегідей тірек сөздерді шығарады. Тәрбиеші сөздерді балаларға оқып, осы сөздерді қатыстырып сөйлемдер, әңгіме құрастыру керектігін айтады. Тірек сөздер: *ақ қоян, мәнерлеп сырғанау, сұр қасқыр, шаңғы, хоккей, шайба, таяқ, шанасымен жүйткиді.* **Тірек сұрақтар:** Ақ қоян, сұр қасқыр, түлкі және	«Қыстап қалатын құстар» Мақсаты: Балалардың қыстап қалатын, жыл құстары құстар туралы түсініктерін кеңейту.Құстар туралы түсінік беру, құстардың тіршілігі туралы баяндау. Құстардың сыртқы бейнесі, тіршілігі, қорегі және қауырсын суретін салуды үйрету. Тілдік дамытушы орта. Қыс қатты-ақ, Қыспаққа –ап. Құс тоңып жүр, Қыстап қап. Дақ – дақ – дақ, Емші құс тоқылдақ Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Дидактикалық ойын: «Құстар кафесі» Шарты: жемшашарға жейтін азықтарын тауып салу. Сонымен қатар шымшықтар шошқа майын ұнатады. Сөздік қор.	**«Көңілді қыс»** **Мақсаты:** Ойын арқылы берілген сұрақтарды тыңдайды және түсінеді. Суреттер арқылы байланыстырып сөйлейді. Ойын материалдырын ұқыпты қолдануды үйренеді, достарына көмек көрсетеді. **Тілдік дамытушы орта.** Балалар қараңдаршы айналамыз қандай түске боялып тұр? Б: аппақ түске Не себепті аппақ деп ойлайсыңдар? Б:өйткені көптеген қар жауған? Ал қар қай мезгілде жауады? Б: Қыс мезгілінде Қар неге ұқсайды? Мақтаға, қантқа, түсі аппақ Балалар біздің айналамыз аппақ болып тұр біз осы қардан не жасаймыз?	**«Аңдардың қысқы тіршілігі»** **Мақсаты:** Балаларға жануарлардың қысқы тіршілігі жайында түсінік беру. Аңдардың балаларын тани білуге, атай білуге үйрету ,ой өрісін,сөйлеу тілін дамыту Қамқорлық сезімдерін тәрбиелеу. **Тілдік дамытушы орта.** Балалар мен сендерге жұмбақ жасырамын, ал сендер шешуін табыңдар,жарайма? Жұмбақ жасыру Сыбдырдан қорқады Шошынып жортады\ қоян\ Тәтті көрсе бас салар Айнымайды баладан\ аю\ Өзі айлакер , өзі қу Жүрген жері айқай да шу\ түлкі\ .Осы аталғандардың барлығын бірауыз

қар лақтырып, түрлі ойындар ойнайды. коньки тебу Қыста көп еңбек етеміз, аулада қар күрейміз. Балалар өткен сабағымызда «Тәуелсіз Қазақстан» тақырыбында түсінік алған болатынбыз. Еліміздің тәуелсіз ел екендігін түсінген едік. Енді бүгінгі сабағымызда балалар «Жаңа жыл келді» тақырыбында түсінік алатын боламыз. Балалар алдымызда қандай мерекелер келе жатыр екен? Тәуелсіздік, Жаңа жыл Ал, Жаңа жыл біздің жыл басындағы мерекелеріміздің бірі болып есептеледі. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** «Сырғанақ» өлең қатарын оқимыз. *Қар жамылады күллі алап,* *Жүрмедік біз құр қарап.* *Бір топ бала бірлесіп, Балалар да айтады* *Жасап алдық сырғанақ.* *Ақ кернеген он қабат* *Тастағандай дөңді орап.* *Ауырмайды еш жерім,* *Аунап түссем домалап.* Демек қар жауған соң, біздер сырғанақ жасап, онда сырғанайды екенбіз. Қыста көп	кірпі қандай ойындар ойнады? Ақ қоян не істеді? Хоккей ойнау үшін қандай құралдар қажет? Кірпі сыртқа не алып шықты? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Педогог жетекшілігімен жүргізілетін ойын «Аққала құрастыр»** **Шарты:** балалар сендер музыка әуені арқылы мына әдемі қар түйіршіктерінен маған әдемі аққала құрастырып берулерің керек,сендер аққаланың бөліктерін барлығың бірге ойнай жүріп дұрыс орналастырмасаңдар аққаламыз бізге ренжіп қалады. Сондықтан бейнені мұқият құрастырып шығуларың қажет. Қандай керемет әдемі аққала болды. **(2-3 баладан сұрау, Бала үні,жетелеуші сұрақтар мадақтау)** **Сөздік қор.** **Балалар әдемі аққаламызды құрастырдық мүмкін бұл аққаламызды сөйлетіп көрсек қалай болады, ол**	Демалу гимнастикасы 1. Мамықты үрлеу 2. Қауырсын мен мамықт 3. Қауырсын канатта орналасқан, ашылып жиналады. (желпуіш) Әлемде әдемі құстар өте көп қауырсындары да, әртүрлі болып келеді. Релаксация видео көру. Ормандағы құс Тілдің грамматикалық құрылымы. балалар мен сендерге жұмбақ жасырамын, бәріміз бірге сол жұмбақтың шешуін табайық. 1. Тал басында тамаша үй. (Ұя) Өте жақсы, осы ұяны нелер мекендейді? – Құстар Қане, балалар тағы да құстар туралы жұмбақ жасырайын, сендер қандай құс екенін тауып көріндерші? 1. Шарлап келіп даланы, Үйіме үйін салады. (Қарлығаш) 2. Су бетін сүзіп, Ақ құман жүр жүзіп. (Аққу) 3. Тақылдатып, мазаны ап,	Б: Аққала жасаймыз қар атысып ойнаймыз **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Педогог жетекшілігімен жүргізілетін ойын «Аққала құрастыр»** **Шарты:** балалар сендер музыка әуені арқылы мына әдемі қар түйіршіктерінен маған әдемі аққала құрастырып берулерің керек,сендер аққаланың бөліктерін барлығың бірге ойнай жүріп дұрыс орналастырмасаңдар аққаламыз бізге ренжіп қалады. Сондықтан бейнені мұқият құрастырып шығуларың қажет. Қандай керемет әдемі аққала болды. **(2-3 баладан сұрау, Бала үні,жетелеуші сұрақтар мадақтау)** **Сөздік қор.** **Балалар әдемі аққаламызды құрастырдық мүмкін бұл аққаламызды сөйлетіп көрсек қалай болады, ол үшін бәріміз бірге дыбыстық жаттығу жасап көрейік** **Дыбыстық жаттығу:**	сөзбен не деп атауға болады? Аңдар **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Жабайы аңдар елсіз далада болады. өз азығын өзі тауып жеиді. Ол күннің суығында да, ыстығында да далда жүріп өмір сүреді. Табиғатта жабайы аңдардың түрі көп Жабайы аңдар орманды, кейбіреуі тауды мекендейді. Қыста орманда азық табу қиындайды.Кейбір аңдар ұйқыға кетеді. Ал аюға келетін болсақ аюдың екі түрі бар. Ақ аю, қоңыр аю. Ақ аю- суда мекендейді. Суға сүңгіп балықтарды ұстап жейді. Ал қоңыр аю, тоғайда, орманда мекендейді. Жеміс-жидектерді теріп жейді.Аю денесіне май жиып қыста ұйқыға кетеді.Кірпі мен борсық та ұйқтайтын аңдарға жатады. Қоян- ең қорқақ аң. Қоян ағаштардың қуысында қыстайды. Қорегі түрлі шөптер, ағаш

қызықты ойындар ойнауға болады екен. Сондай-ақ шанада жүреміз, қардан Аққала жасаймыз. **Сөздік қор.** Балалар мен сендерге жұмбақ жасырайын Ал сендер ойланып жауабын табыңдар. **Жұмбақ** *Жапырақсыз сидиып* *Жабырқаулы бар ағаш.* *Жасыл шапан жамылып,* *Құлпырады қай ағаш?* Жауабы: **Шырша** -Ал онда балалар мынау қандай ағаш екен? Шырша ағашы Шырша ағашын жаңа жыл мерекесінде айнала ән айтамыз, өз өнерлерімізді көрсетеміз. Жаңа жыл үлкен мерекелеріміздің бірі. Және де жаңа жылда бізге кімдер келеді? Аяз ата мен Ақшақар Олар шаршап келіп, демала отырып біздің өнерлерімізді тамашалап тыңдайды және де сыйлықтарын береді. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** ***Аз қимылды ойын: «Мұздатам»*** Ойынның шарты: Боран борайды - 1, Боран борайды - 2,	**үшін бәріміз бірге дыбыстық жаттығу жасап көрейік** **Дыбыстық жаттығу:** **Ар-ар-ар-жауды аппақ қар** **Ла-ла-ла-әдемі аққала** **Ша-ша-ша жап-жасыл шырша** **Тілдің грамматикалық құрылымы.** *Дид ойын:* *«Кім тапқыр?»* *Жұмбақ жасыру.* *Қолымен қаламы жоқ,* *Бірақ сурет салады (Аяз)* *Көлдің беті көк әйнек,* *Сырғанауға тым әйбет.* *(Мұз)* *Аспаннан ақ ұлпа борады,* *Қырқаны сейсепке орады.* *(Қар)* *Жерді тырнап,* *бұтаны ырғап,* *Шөпті сыйпап,* *ұшады зырлап* *Жанын қинап,* *Ұлиды зарлап. (Боран)* **Байланыстырып сөйлеу.** Д/О: **«Кім жылдам»** ойынының шарты: тәрбиеші тақтаға шананың, шаңғының, коньки, аққала, т.б. суреттерін іледі. Балалар суреттегі заттардың атын	Ағаштарды тазалап, Ормандарды емдейді, Зиянкесті тазалап. (Тоқылдақ) Байланыстырып сөйлеу. Ойын: «Құсты құрастыр» Балаларға құстардың бірнеше бөлікке бөлінген суреті салынған конверт беріледі, құстардың суреттерін құрастырады. Сол құстардың атын атап, суреттеп береді. – Балалар, бүгін өткен оқу іс-әрекетінен не түсінгендеріңді тексерейік. Құстардың бір-бірінен айырмашылықтарын кім атап береді? – Түстері, көлемдері әртүрлі болып келеді, әртүрлі дыбыстайды. – Құстардың ортақ қасиеттері? – Қанаттары бар — ұшады, тұмсықтары бар – шоқиды. – Құстардың пайдасы? – Олар табиғатты зиянды жәндіктерден тазартады. Күтілетін нәтиже: Қыстап қалатын құстардың қысқы тіршілігі туралы білді. Қыстайтын құстар және жыл құстары туралы мағлұмат алды. Адамдардың қамқорлығын	**Ар-ар-ар-жауды аппақ қар** **Ла-ла-ла-әдемі аққала** **Ша-ша-ша жап-жасыл шырша** **Тілдің грамматикалық құрылымы.** *Дид ойын:* *«Кім тапқыр?»* *Жұмбақ жасыру.* *Қолымен қаламы жоқ,* *Бірақ сурет салады (Аяз)* *Көлдің беті көк әйнек,* *Сырғанауға тым әйбет.* *(Мұз)* *Аспаннан ақ ұлпа борады,* *Қырқаны сейсепке орады.* *(Қар)* *Жерді тырнап,* *бұтаны ырғап,* *Шөпті сыйпап,* *ұшады зырлап* *Жанын қинап,* *Ұлиды зарлап. (Боран)* **Байланыстырып сөйлеу.** Дидактикалық ойын:«Қыс мезгілінің ерекшеліктерін тап» Мақсаты: Балалардың логикалық ойлау қабілетін, ес, зейін, қабылдау процесстерін дамыту. Шарты:Менің қолымда ғажайып қалташа бар оның ішінде жыл мезгілдерінің суреті бар сендер оның	қабықтарын , тамырын кеміреді. Ол жылы тонының арқасында уыққа тоңбайды. Қасқыр мен түлкі жолбарыс пен арыстан жыртқыш аң болғандықтан жемін жортып жүріп табады. Тістері өткір, көздері қырағы жақсы көреді, сезімтал.Өздеріне керекті жемтіктерін алыстан ақ иісінен сезеді. Тиін жаздай қысқы азығын дайындайды. Түлкінің мұрны иісшіл,қар астындағы тышқан ның дыбысын естіп қояды Қыстан жануарларды суықтан олардың ұзарған жүні, апандары, індері қорғайды Аюдың баласы - қонжық Түлкінің баласы - жәудір Қасқырдың баласы - бөлтірік Қоянның баласы – көжек Тиіннің – тиін баласы **Сөздік қор.** «Қай аң қыста немен көректенеді?»

Боран борайды - 3, Түрлі фигура боп қат. **Байланыстырып сөйлеу.** -Адамдар жаңа жылды неге асыға күтеді? -Жаңа жылда қандай тілектер айтылады? -Ендеше осы берілген сурет бойынша әңгіме құрастырамыз.(1-2 баланың әңгімесін тыңдау). Қыс келді.Ағаштар ақ қырауға оранып, әдемі болып тұр. -Суретте балалар қандай мерекеге дайындалып жатыр? -Мерекеде бізге қонаққа кім келеді? -Жаңа жылда біз нені айналып ән шырқаймыз? Жаңа жыл мерекесі қыс мезгілінде тойланады. Жаңа жылда жасыл шыршаны безендіріп, ойыншықтармен сәндейміз. Жаңа жыл мерекесі отбасылық мереке. Әндер айтып, би билейміз. Жаңа жылда біз достарымызға, жақындарымызға сыйлықтар сыйлаймыз. **Күтілетін нәтиже:** есте сақтау қабілетін дамиды, сөздік қорларын молаяды. Балаларға табиғат көріністерін сипаттап, қыс қызықтарын айтады; балалардың мерекелік көңіл күйлерін көтеріледі.	айтады, содан соң сол сөздерді қатыстырып сөз тіркестерін, сөйлемдер құрастырады. **Күтілетін нәтиже:** Ойын арқылы берілген сұрақтарды тыңдады және түсінді. Суреттер арқылы байланыстырып сөйледі.	түсінуді, қалауы бойынша материалдарды таңдап алуды, өз ойларын еркін жеткізуді үйренді.	ішінен тақтаға тек қана қыс мезгілінің суретін тауып ілу керексіңдер. Балалар ойын шарты бойынша орындайды. **Күтілетін нәтиже:** Ойын арқылы берілген сұрақтарды тыңдады және түсінді. Суреттер арқылы байланыстырып сөйледі.	Табыңдар. Сызықпен қосындар • Қасқыр –етпен көректенеді • Аю қыста үйықтайды • Қоян – ағаштардың қабығын жейді **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Қыста аңдардың түстері қандай болады?Табыңдаршы кім айтып береді. **Байланыстырып сөйлеу.** Енді жабайы андардың баласы бар екен,соларды қалай атайды екен? • Қоянның – көжек • Аю – қонжық • қасқырдың бөлтірік • Аналары өз балаларын қорғайды, асырайды • Осы аңдар қайда мекендейді! Қалай ойлайсыңдар? • Дұрыс,орманда. • Балалар жабайы аңдарға қамқорлық қажет па?

				• Ия,оларға қамқорлық қажет болады. Орманшылар қыс мезгілінде жабайы аңдары қамқорлыққа алады, қорғайды. • Жабайы аңдарды ата?Қасқыр, түлкі ,аю, барыс. • Оларды неліктен жабайы аңдар деп айтамыз? • Олар қайда мекендейді ?Орманда **Күтілетін нәтиже:** Жабайы аңдардың қысқы тіршілігімен танысады. Жабайы аңдардың атайды, ажыратуды, олардың балаларын атауды меңгерді. «Ақ аю» өлеңін жатқа айтуды, жануарларды сипаттауды игерді.
Баламен жеке жұмыс: «Сипаттамасы бойынша тап» *Мақсат-міндеттері.* Ұзын - қысқа, кең - тар, биік - аласа ұғымдарын бекіту. Ойынның құрал-жабдықтары: жануарлар және құстардың ойыншықтары. Ойынның мазмұны: балалар аю, түлкі, қасқыр, қоянның	**Баламен жеке жұмыс: "Айырмашылықтар-ды тап" дидактикалық ойыны.** *Мақсат-міндеттері.* Есте сақталатын заттарды салыстыра білуді дамыту, олардан ұқсастықтар мен айырмашылықтарды табу.	**Баламен жеке жұмыс: «Қай қолымда көп».** *Мақсат-міндеттері.* Аз және көп заттарды ажыратуды, салыстыруды жаттықтыру; ойлау қабілеттерін дамыту. Ойынның құрал-жабдықтары: әртүрлі ұсақ	**Баламен жеке жұмыс: «Сөзді өзгерт».** Педагог: - Балалар, «Қыс» деген сөздегі соңғы «-с» дыбысын алып тастап, орнына «-з» дыбысын қойсақ қандай сөз шығады?	**Баламен жеке жұмыс: "Кім, қайда тұрады?" дидактикалық ойыны.** *Мақсат-міндеттері.* Балалардың көру қабілетін, зейінін дамыту. Ойын материалдары мен көрнекі құралдар:

ойыншықтарын қарастырады. Әр ойыншықты анықтайды, оның атыауын айтады. Ойнаушылардың біреуі бөлмеден шығып кетеді, басқа ойнаушылар ойыншық туралы жұмбақ құрастырады. Жұмбақ құрастырғаннан кейін жұмбақты шешетін баланы шақырады. **(сөйлеуді дамыту, қоршаған ортамен танысу)**	Ойын материалдары мен көрнекі құралдар: сюжеттік карталар. Сипаттама: 2-3 минут ішінде балаға карточкасын көрсету. Содан кейін оған басқа кейбір заттар немесе әрекеттер жоқ немесе ауыстырылған екінші картаны ұсыныңыз. Бала не өзгергенін анықтауы керек. **(математика негіздері, сөйлеуді дамыту)**	заттар: моншақтар, түймелер. Ойынның мазмұны: ортаға бір баланы шақырып, оң және сол қолына көп және аз заттарды ұстатады. Бала қолда саны көп зат барын, қай қолында саны аз зат барын анықтайы. Одан кейін заттарды қатарымен қойып, қай қатарда көп, қай қатарда аз зат тұрғанын салыстырады. **(сөйлеуді дамыту)**	Сөздегі бір дыбысты өзгерткенде сөздің мағынасы өзгеріп кететіні туралы түсінік береді. «-с» дыбысына аяқталатын сөздерді айтады, «-с» дыбысының орнына «-з» дыбысын қойып, сөзді өзгертіп айтуды ұсынады. - Жас- ... (жаз). - Қас- ... (қаз). - Түс- ... (түз). Қыз, қыр Жаз, жақ **(сөйлеуді дамыту)**	әртүрлі жануарлардың "отбасылары" мен олардың үйлерінің суреттері, ретсіз тәртіпте берілген жануарларды үйлерімен байланыстыратын сызықтар салынған суреттер. Сипаттама: сызықтар бойынша қарындашты өткізбей, кімнің үйі қайда екенін анықтау керек. **(сөйлеуді дамыту)**

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 22.02.23-22.03.23

Сәрсенбі 22.02.23	Сәрсенбі 01.03.23	Сәрсенбі 15.03.23	Сәрсенбі 22.03.23
«Жабайы аңдардардың қысқы тіршілігі»	«Көңілді қыс» Мақсаты: Ойын арқылы берілген сұрақтарды тыңдайды және түсінеді.	**«Қыстап қалатын құстар»** **Мақсаты:** Балалардың қыстап қалатын, жыл құстары құстар туралы түсініктерін	**Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.**

Мақсаты: балаларға жабайы аңдардың қысқы тіршілігі туралы қарапайым мәлімет беру. Қазақ тілінде аңдар атауларын айтуға, қимылдарын сипаттауға үйрету. Жануарларға қамқор болуға тәрбиелеу және табиғатқа қызығушылық ояту. **Тілдік дамытушы орта.** Балаларды шеңберге отырғызып, қыс мезгіліндегі орман туралы әңгімелесу. **Сұрақтар:** • Қазір жылдың қай мезгілі? • Қыста не жауады? • Қыста жануарлар қалай өмір сүреді деп ойлайсыңдар? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Әңгімелеу:** **Тақырып:** «Жабайы аңдардың қысқы тіршілігі» • Тәрбиеші қысқы орманның суретін көрсетіп, жабайы аңдардың тіршілігі туралы әңгімелейді:	Суреттер арқылы байланыстырып сөйлейді. Ойын материалдырын ұқыпты қолдануды үйренеді, достарына көмек көрсетеді. Тілдік дамытушы орта. Балалар қараңдаршы айналамыз қандай түске боялып тұр? Б: аппақ түске Не себепті аппақ деп ойлайсыңдар? Б:өйткені көптеген қар жауған? Ал қар қай мезгілде жауады? Б: Қыс мезгілінде Қар неге ұқсайды? Мақтаға, қантқа, түсі аппақ Балалар біздің айналамыз аппақ болып тұр біз осы қардан не жасаймыз?	кеңейту.Құстар туралы түсінік беру, құстардың тіршілігі туралы баяндау. Құстардың сыртқы бейнесі, тіршілігі, қорегі және қауырсын суретін салуды үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** Қыс қатты-ақ, Қыспаққа –ап. Құс тоңып жүр, Қыстап қап. Дақ – дақ – дақ, Емші құс тоқылдақ **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Дидактикалық ойын: «Құстар кафесі»** **Шарты:** жемшашарға жейтін азықтарын тауып салу. Сонымен қатар шымшықтар шошқа майын ұнатады. **Сөздік қор.** **Демалу гимнастикасы** 1.Мамықты үрлеу 2.Қауырсын мен мамықт 3. Қауырсын канатта орналасқан, ашылып жиналады. (желпуіш) Әлемде әдемі құстар өте көп қауырсындары да, әртүрлі болып келеді. Релаксация видео көру. Ормандағы құс **Тілдің грамматикалық құрылымы.** балалар мен сендерге жұмбақ жасырамын, бәріміз бірге сол жұмбақтың шешуін табайық. 1.Тал басында тамаша үй. **(Ұя)**	**Педогог жетекшілігімен жүргізілетін ойын** **«Аққала құрастыр»** **Шарты: балалар сендер музыка әуені арқылы мына әдемі қар түйіршіктерінен маған әдемі аққала құрастырып берулерің керек,сендер аққаланың бөліктерін барлығың бірге ойнай жүріп дұрыс орналастырмасаңдар аққаламыз бізге ренжіп қалады. Сондықтан бейнені мұқият құрастырып шығуларың қажет.** **Қандай керемет әдемі аққала болды.** **(2-3 баладан сұрау, Бала үні,жетелеуші сұрақтар мадақтау)** **Сөздік қор.** **Балалар әдемі аққаламызды құрастырдық мүмкін бұл аққаламызды сөйлетіп көрсек қалай болады, ол үшін бәріміз бірге дыбыстық жаттығу жасап көрейік** **Дыбыстық жаттығу:** **Ар-ар-ар-жауды аппақ қар** **Ла-ла-ла-әдемі аққала** **Ша-ша-ша жап-жасыл шырша**

○ **Аю:** Інде жатады, қыста ұйықтайды. ○ **Қоян:** Қардың үстінде секіріп, ағаштың қабығын жейді. ○ **Түлкі:** Азық іздейді, тышқандарды аулайды. ○ **Қасқыр:** Қардың үстінде жүреді, азық табу үшін топпен жүреді. **Сөздік қор.** **Ойынның аты:** «Кімнің ізі?» Тәрбиеші балаларға жабайы аңдардың іздерін көрсетеді, балалар қай аңның ізі екенін табады. Мысалы: «Бұл қоянның ізі. Қоян секіреді!» «Бұл түлкінің ізі. Түлкі азық іздейді!» **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Қимыл-қозғалыс жаттығуы:** **«Аңдар сияқты қимылда»** Балалар жабайы аңдардың әрекеттерін қайталайды: Қоян сияқты секіреді. Түлкі сияқты ақырын жүреді.		Өте жақсы, осы ұяны нелер мекендейді? – Құстар Қане, балалар тағы да құстар туралы жұмбақ жасырайын, сендер қандай құс екенін тауып көріңдерші? *1. Шарлап келіп даланы,* *Үйіме үйін салады.* ***(Қарлығаш)*** 2. *Су бетін сүзіп,* *Ақ құман жүр жүзіп.* ***(Аққу)*** 3. *Тақылдатып, мазаны ап,* *Ағаштарды тазалап,* *Ормандарды емдейді,* *Зиянкесті тазалап.* ***(Тоқылдақ)*** **Байланыстырып сөйлеу.** Ойын: «Құсты құрастыр» Балаларға құстардың бірнеше бөлікке бөлінген суреті салынған конверт беріледі, құстардың суреттерін құрастырады. Сол құстардың атын атап, суреттеп береді. – Балалар, бүгін өткен оқу іс-әрекетінен не түсінгендеріңді тексерейік. Құстардың бір-бірінен айырмашылықтарын кім атап береді? – Түстері, көлемдері әртүрлі болып келеді, әртүрлі дыбыстайды. – Құстардың ортақ қасиеттері? – Қанаттары бар — ұшады, тұмсықтары бар – шоқиды.	**Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Дид ойын: «Кім тапқыр?»** **Жұмбақ жасыру.** **Қолымен қаламы жоқ,** **Бірақ сурет салады (Аяз)** **Көлдің беті көк әйнек,** **Сырғанауға тым әйбет.** **(Мұз)** **Аспаннан ақ ұлпа борады,** **Қырқаны сейсепке орады. (Қар)** **Жерді тырнап, бұтаны ырғап,** **Шөпті сыйпап, ұшады зырлап** **Жанын қинап,** **Ұлиды зарлап. (Боран)** **«Аңдардың қысқы тіршілігі»** **Мақсаты: Балаларға жануарлардың қысқы тіршілігі жайында түсінік беру. Аңдардың балаларын тани білуге, атай білуге үйрету ,ой өрісін,сөйлеу тілін дамыту Қамқорлық сезімдерін тәрбиелеу.** **Тілдік дамытушы орта.** **Балалар мен сендерге жұмбақ жасырамын, ал**

Аю сияқты ұйықтайды. **Байланыстырып сөйлеу.** □ Балаларға сұрақ қою: Аю қыста не істейді? Қоянның қыстағы түсі қандай? Түлкі қалай азық табады? □Балалармен бірге жабайы аңдардың қысқы тіршілігі туралы қорытынды жасау. **Шығармашылық тапсырма:** Балаларға жабайы аңдардың қысқы тіршілігін сурет салуды немесе бояуды ұсыну. **Күтілетін нәтиже:** Балалар жабайы аңдардың қысқы тіршілігі туралы қарапайым мәлімет алады. Қазақ тілінде жабайы аңдардың атауларын, олардың әрекеттерін үйренеді. Табиғатқа қызығушылық танытып, жануарларға қамқор болуға бейімделеді.		– Құстардың пайдасы? – Олар табиғатты зиянды жәндіктерден тазартады. **Күтілетін нәтиже:** Қыстап қалатын құстардың қысқы тіршілігі туралы білді. Қыстайтын құстар және жыл құстары туралы мағлұмат алды. Адамдардың қамқорлығын түсінуді, қалауы бойынша материалдарды таңдап алуды, өз ойларын еркін жеткізуді үйренді.	**сендер шешуэн табыңдар,жарайма?** **Жұмбақ жасыру** **Сыбдырдан қорқады** **Шошынып жортады** **қоян** **Тәтті көрсе бас салар** **Айнымайды баладан\ аю** **Өзі айлакер , өзі қу** **Жүрген жері айқай да шу** **түлкі** **.Осы аталғандардың барлығын біраузыз сөзбен не деп атауға болады?** **Аңдар** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Жабайы аңдар елсіз далада болады. өз азығын өзі тауып жеиді. Ол күннің суығында да, ыстығында да далда жүріп өмір сүреді.** **Табиғатта жабайы аңдардың түрі көп** **Жабайы аңдар орманды, кейбіреуі тауды мекендейді.** **Қыста орманда азық табу қиындайды.Кейбір аңдар ұйқыға кетеді. Ал аюға келетін болсақ аюдың екі түрі бар. Ақ аю, қоңыр аю. Ақ аю- суда мекендейді. Суға сүңгіп балықтарды ұстап жейді. Ал қоңыр аю, тоғайда, орманда мекендейді. Жеміс-**

			жидектерді теріп жейді.Аю денесіне май жиып қыста ұйқыға кетеді.Кірпі мен борсық та ұйқтайтын аңдарға жатады. Қоян- ең қорқақ аң. Қоян ағаштардың қуысында қыстайды. Қорегі түрлі шөптер, ағаш қабықтарын , тамырын кеміреді. Ол жылы тонының арқасында уыққа тоңбайды. Қасқыр мен түлкі жолбарыс пен арыстан жыртқыш аң болғандықтан жемін жортып жүріп табады. Тістері өткір, көздері қырағы жақсы көреді, сезімтал.Өздеріне керекті жемтіктерін алыстан ақ иісінен сезеді. Тиін жаздай қысқы азығын дайындайды. Түлкінің мұрны иісшіл,қар астындағы тышқан ның дыбысын естіп қояды Қыстан жануарларды суықтан олардың ұзарған жүні, апандары, індері қорғайды Аюдың баласы - қонжық Түлкінің баласы - жәудір Қасқырдың баласы - бөлтірік Қоянның баласы – көжек Тиіннің – тиін баласы

			Сөздік қор. **«Қай аң қыста немен көректенеді?»** **Табыңдар. Сызықпен қосындар** **• Қасқыр –етпен көректенеді** **• Аю қыста үйықтайды** **• Қоян –ағаштардың қабығын жейді** **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Қыста аңдардың түстері қандай болады?Табыңдаршы кім айтып береді.** **Байланыстырып сөйлеу.** **Енді жабайы андардың баласы бар екен,соларды қалай атайды екен?** **• Қоянның – көжек** **• Аю – қонжық** **• қасқырдың бөлтірік** **• Аналары өз балаларын қорғайды, асырайды** **• Осы аңдар қайда мекендейді! Қалай ойлайсыңдар?** **• Дұрыс,орманда.** **• Балалар жабайы аңдарға қамқорлық қажет па?** **• Ия,оларға қамқорлық қажет болады.**

			Орманшылар қыс мезгілінде жабайы аңдары қамқорлыққа алады, қорғайды. **• Жабайы аңдарды ата?Қасқыр, түлкі ,аю, барыс.** **• Оларды неліктен жабайы аңдар деп айтамыз?** **• Олар қайда мекендейді ?Орманда** **Күтілетін нәтиже: Жабайы аңдардың қысқы тіршілігімен танысады. Жабайы аңдардың атайды, ажыратуды, олардың балаларын атауды меңгерді. «Ақ аю» өлеңін жатқа айтуды, жануарларды сипаттауды игерді.**
Баламен жеке жұмыс: "Қар мен мұз" **Мақсаты:** Балалардың қыс мезгіліндегі табиғи құбылыстарды түсінуін дамыту, есте сақтау қабілеттерін арттыру. **Ойын барысы:** Тәрбиеші балаларға қысқы табиғи құбылыстар туралы қысқаша айтып береді: қар жауады, мұз қатып қалады, аяз болады, т.б.	**Баламен жеке жұмыс: "Қардың түсі қандай?"** **Мақсаты:** Балалардың түстерді ажыратуын дамыту. **Ойын барысы:** Тәрбиеші әртүрлі заттарды көрсетеді: ақ қарды, көк мұзды, қараңғы ағаштарды. Балалардан "Қардың түсі қандай?" деп сұрағанда дұрыс түсті атайды.	**Баламен жеке жұмыс: "Қар кімге керек?"** **Мақсаты:** Жануарлардың қысқы тіршілігін түсіндіру. **Ойын барысы:** Балаларға жабайы аңдардың суреттері көрсетіледі (қоян, түлкі, аю). Әр аңның қарды қалай пайдаланатыны туралы сұрақ қойылады: Қоян қарда секіреді. Түлкі қардың астынан азық іздейді.	

Балалардан "қар" немесе "мұз" сөздерін айтқанда тиісті қимыл жасауды сұрайды: "Қар" дегенде алақандарымен қарды уқалағандай қозғалыс жасайды. "Мұз" дегенде тоңғандай қолдарын қысады. Ойынға тез арада сөздерді араластырып қосып, балалардың реакциясын тексеруге болады.	Әр дұрыс жауап үшін балаға жұлдызша немесе мақтау беріледі.	Аю қардың астында інде жатады. Балалар жауап береді немесе суреттерді сәйкес аңмен жұптастырады.	

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 29.03-26.04.23

Сәрсенбі 29.03.23	Сәрсенбі 05.04.23	Сәрсенбі 12.04.23	Сәрсенбі 19.04.23	Сәрсенбі 26.04.23
«Сөйлеу әдебі» **Мақсаты:** Балаларды сыпайы сөйлеу үлгілерімен таныстыру, сөйлеу мәдениетін қалыптастыру, сөздік қорын молайту, грамматикалық тұрғыдан дұрыс сөйлеуге дағдыландыру және байланыстырып сөйлеуін дамыту. **Тілдік дамытушы орта.** **Сөйлеу әдебі туралы әңгіме:** Тәрбиеші балалармен бірге сыпайы сөйлеудің маңыздылығы туралы қысқаша түсіндіреді. *Сұрақтар:* • Қалай амандасасың? • Біреуден бір нәрсе сұрағанда не дейміз? • Қателескенде не айтамыз? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Жағдаяттық ойындар:** «Қуыршақ қонаққа келді»: Қуыршақпен амандасу, оны қарсы алу, қоштасу.	**Жалпы тіл жаттығулары:** **«Сағат»** – Тілді оңға-солға қозғалту. **«Ат шаптырады»** – «Ды-ды-ды» деп, тілді жоғары тіске соғу. **«Дәмді тосап»** – Ерінді жалап жатқандай тілмен еріннің үстіңгі, астыңғы бөлігін жалау. **«Саңырауқұлақ»** – Ауызды ашып, тілді жоғары тіске тіреп, тілдің ұшын ұстап тұру. **«О», «У» дыбыстарына Жаттығу: «Үрлемелі шар»** – Ерінді алға шығарып, дөңгелетіп, «О-О-О», «У-У-У» деп айту. **Мақсаты:** Еріннің дөңгеленуін, жұмылуын дамыту.	**«Қарама-қарсы сөздер»** **Мақсаты:** Сөздердің лексикалық мағынасы мен мәнін түсіну, мағынасы бойынша жақын/қарама-қарсы сөздерді сөйлегенде қолдану, сөздік қорын молайту. **Тілдік дамытушы орта.** **«Үлгілі бала қандай болады?»** Үлгілі бала жан-жақты болуы керек. Таза жүріп, ұқыпты болғанымен, ойыншығын жинамаса немесе анасына көмектеспесе, ол бала үлгілі балаға жатпайды. Үлгілі баланың сабақ үлгерімі жақсы, ұқыпты, кішіпейіл, досына да көмек бере біледі. Мен сендерге «Нағыз дос» деп аталатын әңгіме айтып беремін. Мұқият тыңдаңдар. **Нағыз дос** Ерлан мен Дидар жақын достар, олар көрші тұрады, ата-аналары да бір-бірін жақсы таниды.	**«Үлкендерге құрмет»** **Мақсаты:** Балаларды үлкен кісілерге құрмет көрсетуге тәрбиелеу, сыпайы сөйлеу үлгілерін меңгерту, сөздік қорын байыту, грамматикалық құрылымдарды дұрыс қолдануға дағдыландыру және байланыстырып сөйлеуін дамыту. **Тілдік дамытушы орта.** **Сұхбат және түсіндіру:** Тәрбиеші «Құрмет» деген сөзді түсіндіреді. Балаларға сұрақтар қояды: – Үлкендерге қалай көмектесеміз? – Ата-әжелеріне не айтасыңдар? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Сөздік жұмыс:** Жаңа сөздерді тақтаға іліп, әрқайсысын жеке түсіндіріп, дұрыс айтуға жаттықтыру: *Құрмет, сыпайы, көмек көрсету, ақыл айту, т.б.* **Сөздік қор.**	**«Дыбыстарды ажыратуды үйрен». «Ү» және «Ұ» дыбыстары** **Мақсаты:** Ү-Ұ дыбыстарының артикуляциясын анықтауға үйрету, Ү-Ұ дыбыстарын буында, сөзде, сөйлемде ажырату; сөз қорын молайту; ұсақ моторикасын, тыныс алуын, сөйлеу мүшелерінің қимыл-қозғалысын дамыту, фонематикалық естуін арттыру; мейірімділікке, шыдамдыққа, достыққа және тәртіпке тәрбиелеу. **Тілдік дамытушы орта.** Мына сөздердегі бірінші дыбыстарды атаңдар: 1. Үй, үкі , үтік, үлгі. –Ү

«Дүкенде»: Сатып алушы мен сатушы рөлдерін ойнау. **Сөздік қор.** **Сөздік жұмыс:** • Сыпайы сөздер жазылған карточкалармен жұмыс. • Тәрбиеші сөзді айтып, балалар оның қай жағдайда қолданылатынын айтады. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Суретпен жұмыс:** Балалар сыпайы және сыпайы емес әрекеттер бейнеленген суреттерді қарап, өз пікірлерін білдіреді. **Байланыстырып сөйлеу.** **Диалог құрастыру:** Тәрбиеші мысал келтіреді, балалар жұптасып қарапайым диалог құрады. *Мысалы:* – Сәлеметсіз бе! – Сәлеметсіз бе! Қалыңыз қалай? – Жақсы, рақмет! Өздеріңіз ше? **Сұрақ-жауап арқылы бекіту:** – Қандай сыпайы сөздер	**«Л» дыбысына Жаттығу: «Су ішеміз»** – Тілді жоғары тіске тигізіп, тез-тез «л-л-л» деп айту. **Мақсаты:** Тіл ұшының икемділігін арттыру.	Екеуі кішкентай кездерінен бірге ойнайды, бірге серуендейді. Бірде серуеннен келе жатқан екеуінің алдынан үлкен ит шығып, Ерланға бас салды. Педагог: - Балалар Ерлан мен Дидардың оқиғасын өз ойларыңмен жалғастырыңдар, әрі қарай не болды деп ойлайсыңдар? Оқиға немен аяқталуы мүмкін? - Дидардың орнында болсаң, сен не істер едің? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Дидактикалық ойын:** «Қарама-қарсы сөзді айт». *Ойынның шарты*: Педагог допты кез келген балаға лақтырып, бір сөз айтады, допты қағып алған бала сол сөзге қарама-қарсы сөз айтып, допты кері лақтыруы керек. **Сөздік қор.** **Мағыналары қарама-қарсы сөздер:** Жина - шаш Ақылды - ақымақ Ұзын - қысқа Тәртіпті - тәртіпсіз	**Жағдаяттық көрініс:** «Атаға көмек», «Әжеге жол көрсету» рөлдік ойындарын ұйымдастыру. Балалар ата немесе әже бейнесіндегі қуыршақпен сөйлесіп, амандасып, көмектесіп, қоштасады. **Суретпен жұмыс:** Балаларға бірнеше сурет көрсетіледі: 1. Балалар атаға көмектесіп жатыр 2. Балалар автобус орнын беріп жатыр 3. Балалар амандасып жатыр Әр суретке байланысты балалар сөйлем құрастырады. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Грамматикалық тапсырма:** • «Кімге көмектестің?» сұрағына жауап құрастыру (атаға, әжеге, апаға). • «Мен атаға көмектестім», «Сен амандастың» т.б. сөйлемдер құрау. **Байланыстырып сөйлеу.** **Диалог құрастыру:**	2. Ұста, ұлу, ұшақ, ұрпақ. –Ұ Біз бүгін, балалар, Ү мен Ұ дыбыстарын ажыратамыз. Бізге қонаққа екі бала келді. Олар- Үсен мен Ұлпан. Олар бізге көмектеседі. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Ү-Ұ дыбыстарын буындарда ажырату «Керісінше айт» ойыны Мен айтамын-сү сен айтасың-сұ Мен айтамын-дү сен айтасың-... Мен айтамын-тү сен айтасың-... Мен айтамын-мү сен айтасың-... Мен айтамын-шү сен айтасың-... Мен айтамын-үн сен айтасың-... **Сөздік қор.** Фонематикалық қабылдауын дамыту.

білесіңдер? – Неліктен сөйлеу әдебі маңызды? **Күтілетін нәтиже:** Балалар сыпайы сөйлеудің маңызын түсінеді. Сөйлеуде сыпайы сөздерді қолданады. Қарапайым диалог құрастыра алады. Грамматикалық тұрғыда дұрыс сөйлеуге дағдыланады.		Ұқыпты - ұқыпсыз Пысық - жалқау Жаман - жақсы Ыстық - суық Жат - тұр Қатты - жұмсақ **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Мақалдардың мағынасын түсініп ал: Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен. Жақсы болу өз қолыңда. Атадан жақсы ұл туса, Елдің қамын жейді. Атадан жаман ұл туса, Елдің малын жейді. Педагог мақалдың мағынасын сұрайды, түсіндіреді. Балаларға қайталата отырып жаттады. **Байланыстырып сөйлеу.** Берілген сөздерге мағынасы қарама - қарсы сөздерді тап. Мейірімді – мейірімсіз Жуас – асау Қымбат – арзан Сұйық – қою Қашық – жақын Жақсы – жаман **Күтілетін нәтиже:** Сөз мағынасы қарай түрлерін еске түсіре отырып, қарама -	Тәрбиеші мысал келтіреді, балалар жұппен диалог жасайды: *– Сәлеметсіз бе, ата!* *– Сәлеметсің бе, балам!* *– Көмектесейін бе?* *– Рақмет, балам!* **Күтілетін нәтиже:** Балалар үлкендерге деген құрметті сөзбен және әрекетпен жеткізе алады. Сыпайы, құрмет сөздерін сөйлеуде қолдана алады. Жағдаятқа байланысты қысқа диалог құрастыра алады. Байланыстырып сөйлеу дағдылары дамиды.	1. Ү-дыбысын естісең, қайтала: со,сү, іш, еш, үш, үт, да, дү. 2. Ұ-дыбысын естісең, шапалақ соқ: бұ, тү, су, сұ, ес, аш, ұш, ұп. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Ү-Ұ-дыбыстарын сөздер арасынан бөлу. Ү-дыбысы бар сөздерді Үсенге бересіңдер, ал Ұ-дыбысы бар сөздерді Ұлпан алады. Үстел, ұшқыш, сүт, күн, нұр, үйрек, күш, құлақ, түлкі, балмұздақ, алмұрт, жұлдыз. **Байланыстырып сөйлеу.** «Суретті бояп әңгімеле» Есте сақтау сөздері: Жүргізуші- водитель Дәрігер – врач Емдейді- лечит Жүргізеді – водит Пайдалы – полезный

		қарсы мағыналы сөздерді таба білуге және байланыстырып сөйлем құрай білуге үйренеді.		Сатушы – продавец Құрылысшы – строитель Сатады – продает Мейірімді – добрый Еңбек - труд **Күтілетін нәтиже:** Ү-Ұ дыбыстарының артикуляциясын анықтайды, Ү-Ұ дыбыстарын буында, сөзде, сөйлемде ажыратады. Ұсақ моторикасы, тыныс алуы, сөйлеу мүшелерінің қимыл-қозғалысы дамиды, фонематикалық естуі артады.
Баламен жеке жұмыс: **1. «А» дыбысына** **Жаттығу: «Ауыз ашылды»** – Ауызды кең ашып, тілді түп жағынан түсіріп, «А-а-а» дыбысын созып айту. **Мақсаты:** Ауыздың дұрыс ашылуын, дауыс байламдарын жаттықтыру.	**Баламен жеке жұмыс:** **«И», «Э» дыбыстарына** **Жаттығу: «Жымию»** – Ерінді жымқырып, тістерді көрсете жымиып, «И-И-И», «Э-Э-Э» дыбыстарын айту. **Мақсаты:** Ерін бұлшықеттерін бекіту.	**Баламен жеке жұмыс:** **«С», «З» дыбыстарына** **Жаттығу: «Жылан»** – Ерінді жымиып, тілді жоғары тіске таяу қойып, «С-с-с», «З-з-з» деп айту. **Мақсаты:** Тілді тістің артына дұрыс қою, сүзіліп шығатын дыбыстарды меңгеру.	**Баламен жеке жұмыс:** **«Р» дыбысына** **Жаттығу: «Трактор»** – Ауызды ашып, тілді жоғары тіске тіреп, «д-д-д-д» деп тез қайталау → «р-р-р» дыбысы пайда болады. **Мақсаты:** Тіл ұшының дірілін қалыптастыру.	**Баламен жеке жұмыс:** **«Ш», «Ж» дыбыстарына** **Жаттығу: «Бу шығару»** – Ерінді алға созып, жымиып, тілді жоғары көтеріп, «Ш-ш-ш», «Ж-ж-ж» деп айту. **Мақсаты:** Ерін мен тілдің бір уақытта дұрыс жұмысын дамыту.

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы

Жоспардың құрылу кезеңі: 03.05-31.05.23

Сәрсенбі 03.05.23	Сәрсенбі 10.05.23	Сәрсенбі 17.05.23	Сәрсенбі 24.05.23	Сәрсенбі 31.05.23
«Батырлық пен ерлік» **Мақсаты:** Балалардың батырлық, ерлік ұғымдары туралы түсініктерін кеңейту. Отанға, туған жерге деген сүйіспеншілігін арттыру. Сөздік қорын молайту, сөйлем құрап айту дағдыларын дамыту. Мәтінді тыңдап, мазмұнын түсініп, өз ойын жеткізе білуге үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** **Әңгімелесу** Сұрақтар қою: -Батыр деген кім? Батырлық деген не? Батыр адамдар қандай болады? Балалардың жауаптарын тыңдау, толықтыру.	**1. Ойын: «Батырды тап»** **Мақсаты:** Батырлар туралы білімдерін кеңейту, есте сақтау қабілетін дамыту. **Барысы:** • Балаларға әртүрлі суреттер көрсетіледі (мысалы: мұғалім, дәрігер, шекарашы, сарбаз, спортшы). • Тәрбиеші сұрайды: «Кім Отанды қорғайды?» • Балалар батыр бейнесін тауып, ол туралы 1-2 сөйлеммен әңгімелейді.	**«Жаз да келді жайдарлы»** **Мақсаты: Балалардың жаз мезгілі туралы ұғымын кеңейту, жаз айларының ерекшелігін ұғындыру, жазғы табиғат өзгерістерін бақылап, әсемдігін, сұлулығын сезіне білуге үйрету. Жаздай жайдары көңіл-күй орнату, татулыққа, ұйымшылдыққа тәрбиелеу.** **Тілдік дамытушы орта.** **Жұмбақ:** **Көбелек те, гүлі де бір,** **Қызыл-жасыл күллі өңір.** **Аспан төрі ақша бұлт,** **Бау-бақшада барша жұрт.** **Саңқылдаған саз әні,** **Көлде құстың базары.** **Жидек пісіп толады,** **Бұл қай кезде болады?** **Балалар: Жазда болады.**	**1. Ойын: «Мектепке не апарамыз?»** **Мақсаты: Оқу құралдары атауын меңгерту.** **Барысы:** **Тәрбиеші сұрақ қояды: "Мектепке қандай зат аламыз?"** **Балалар жауап береді: сөмке, дәптер, қалам, кітап.** **2. Ойын: «Кім мұғалім болады?»** **Мақсаты: Рөлдік ойын арқылы сөйлеу дағдысын дамыту.** **Барысы:** **Бір бала "мұғалім" болады, қалғандары "оқушылар".** **Мұғалім сұрақ қояды:**	**Топ: “ “ мектепалды тобы «Біз де ойнаймыз»** **Мақсаты: Ертегі мазмұнын айтуға үйрету; балаларға берілген дыбысқа сөз ойлату, ой-өрісін кеңейту, есте сақтау қабілетін дамыту; туған жердің табиғатына қамқор бола білуге тәрбиелеу.** **Тілдік дамытушы орта.** **Мақал-мәтел:** **Ағаш - тамырымен, адам - достарымен мықты.** **Адамға үш нәрсе көрік береді: шөл далада қазған құдық, салынған көпір және жол бойына егілген ағаш.** **3.Қарағайға қарап тал өсер,** **Қатарына қарап бала өсер.**

Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. **Мәтін: «Батыр Бауыржан» (қысқартылған үлгі)** «Бауыржан Момышұлы – қазақтың ержүрек батыры. Ол соғыста Отанын қорғады. Батырлықпен шайқасты. Халқы оны ерлігі үшін мақтан тұтады.» Мәтінді 2 рет тыңдатып, негізгі сұрақтарды қою: Бауыржан кім? Ол не істеді? **Сөздік қор.** Жаңа сөздер: **Батыр**, **ерлік**, **Отан**, **қорғау**, **мақтан**. Суреттермен көрсету: қазақ батырлары (Бауыржан Момышұлы, Әлия Молдағұлова, Мәншүк Мәметова). **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Ойын: «Батырларды тап»** Балаларға әртүрлі суреттер (дәрігер, мұғалім, батыр, спортшы) көрсетіледі. «Кім батыр?» деген сұрақ қойылады.	**2. Ойын: «Жеңіс сөзін құрастыр»** **Мақсаты:** Әріптермен жұмыс, сөздік қорды дамыту. **Барысы:** • Әр балаға әріп жазылған карточка беріледі (Ж, Е, Ң, І, С). • Тәрбиеші: «Жеңіс деген сөзді әріптерді дұрыс реттеп қойып құрастырайық!» дейді. • Балалар бірге әріптерді реттеп, сөз құрастырады. **3. Ойын: «Отан туралы айт»** **Мақсаты:** Бала сөйлеу белсенділігін арттыру, Отанға деген сүйіспеншілікті дамыту. **Барысы:** • Балалар шеңберде тұрады. • Әр бала «Отаным қандай?» деген сұраққа бір сөзбен жауап береді. (Мысалы: әдемі, кең, туған, асыл, қасиетті.)	**Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **«Жазғы еңбек,, демалыс»** **Балалар не істеп жүр?** **Олардың көңіл күйлері қандай?** **Сурет бойынша жұмыс** **Сөздік қор.** **«Тақпақ айт»** **Мнемокестені пайдаланып жаз туралы тақпақ оқу.** **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Жаз – ең ыстық жыл мезгілі. Жазда балалар демалады. Олар демалуға ауылға, үлкен қалаларға, лагерьге барады. Жазда олар шомылып, күнге қыздырынады.** **Сондықтан олар жыл мезгілін жақсы көреді.** **Мәтін бойынша түсіндірме жұмысы жүргізіледі.** **Байланыстырып сөйлеу.** **«Мен жазда...» сөйлемді жалғастыр** **«Жаз мезгілі...»** **«Жаз мезгілінде...»** **«Балалар жазда...»** **Дидактикалық ойын: « Бұл қай гүл?» Шарты: Гүл суреттерінің қиындыларын**	**"Бүгін қандай күн?"** **"Не үшін мектепке барамыз?"** **3. Ойын: «Әріптен сөз құрастыр»** **Мақсаты: Әріптермен жұмыс істеу.** **Барысы:** **Әр балаға әріп беріледі (М, О, Қ, Д).** **Балалар сөз құрастырады:** **Мектеп, Оқушы, Қалам, Дәптер.** **4. Ойын: «Мектеп туралы сөйлем құрастыр»** **Мақсаты:** **Байланыстырып сөйлеуін дамыту.** **Барысы:** **Тәрбиеші бастайды:** **"Мен мектепке ..."** **Балалар аяқтайды:** **"... сөмке алып барамын."** **"... достарымды кездестіремін."** **5. Ойын: «Қай сурет мектепке керек?»**	**- Балалар, сендер ертегі тыңдағанды ұнатасыңдар ма?** **Тақтаға ертегі мазмұнына байланысты сурет ілінеді.** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Тәрбиеші М.Төрежановтың «Біз де ойнаймыз» әңгімесін оқып береді. Алдымен балаларды екі топқа бөліп, бір топқа шырша, екінші топқа қайың сөзін тәрбиешінің соңынан қайталап отыруды ұсынады.** **Шырша мен қайың қатар өсті. Жас қайың ерке, ойыншыл болатын, ол алаңғасарлығына басып шыршаға соқтығып, бұрымын жұлып, аяғынан шалып, алыса ойнағысы келіп, мазалай берді.** **Бізге тиіспе! - деп ақырды шырша, - сотқармен ойнамаймыз.** **- Шыбық тисе - шыңқ етердің өзі екенсің. Жай ғана сипап өткенге нең кетті?** **- Сипап та өтпе. Біз өзіміздің киімізді күтіп киеміз.**

Дұрыс жауап берген бала мадақталады.
 	
Байланыстырып сөйлеу.
Әңгіме құрастыру
Суретке қарап (батыр ат үстінде, қолында ту ұстап тұр) балалар шағын әңгіме құрастырады.
Мысалы: «Бұл – батыр. Ол Отанды қорғайды. Ол күшті, ержүрек.»
Өлең жаттау
Өлең:
Батыр болғым келеді,
Отанымды қорғаймын.
Бейбіт күнді сүйемін,
Батыр болсам тойлаймын!
Балалармен бірге жаттау, қайталау.
 	
Күтілетін нәтиже:
«Батыр», «ерлік», «Отан қорғау» сөздерінің мағынасын түсінеді. Қазақ батырлары туралы әңгімелейді. Тақырыпқа байланысты суреттер арқылы әңгіме құрастырады.
	4. Ойын: «Ардагерге гүл сыйлаймыз»
	Мақсаты: Батырларға деген құрмет сезімін қалыптастыру.
	Барысы:
	• Балалар қолдарына қағаздан жасалған гүл ұстайды.
	• Тәрбиеші сұрақтар қояды:
	  ○ Батырлар бізге не сыйлады?
	  ○ Неліктен біз бейбіт өмір сүреміз?
	• Дұрыс жауап берген бала «ардагерге» гүл сыйлайды (тәрбиеші ардагер рөлінде болады).
	
	5. Ойын: «Шекараны қорғайтын кім?»
	Мақсаты: Мамандықтар туралы түсінік беру.
	Барысы:
	• Тәрбиеші мамандықтар атайды: шекарашы, дәрігер, ұстаз, сарбаз, кітапханашы.
		құрастырып,оны атап,әңгімелеп береді.
		Әңгімелесу:
		Жазда балалар да,үлкендерде демалады. Суға шомылып,күнге қыздырынады. Айнала ағаштар жасыл желек жамылып,гүлдер жерді өрнектейді. Құстар әсем әнге салып, сан түрлі көбелектер көз қызықтырады.Адамдар бау-бақша салып ,суарып, күтеді.
		Күтілетін нәтиже: Жаз мезгілінің табиғи ерекшеліктерін біледі. Тірек сызбалар мен суреттің мазмұнын құруға және сөздерді байланыстырып айтуға дағдылынады. Тіл мәдениеті қалыптасады.
			Мақсаты: Заттарды ажырату.
			Барысы:
			Әртүрлі заттардың суреттері беріледі: доп, кітап, дәптер, қуыршақ. Балалар мектепке керекті заттарды атайды (кітап, дәптер).
				- Соншама қадірлейтін сенін киіміннің біздің киімізден қандай артықшылығы бар?
				- Біз сендердей киімізді жыл сайын ауыстырмаймыз. Біздің үстімізге кигеніміз жапырақ емес, жасыл ине.
				
				-Өткір-өткір найзаңды көріп тұрмын. Ол иненнен қорқатын біз жоқ.
				-Жіңішке бұтаққа өскен инелер біздің көркіміз, ыстық-суықтан қорғайтын сауытымыз. Сондықтан бұл көк инелерімізді жеті жылда бір-ақ рет ауыстырамыз.
				-Қалай ұзақ киесіңдер? Сондықтан да сақтап, баптап киюге тырысамыз. Қымбат, құнды киімнің күтімі де өзіне сай болғаны жөн. Солайы солай ғой, сонда да, ойнамай отырсаң зерігіп кетпейсің бе?
				- Бала болған соң, біз де ойнаймыз. Бірақ киімізді кірлетіп, ластап, жыртып ойнамаймыз.
				
				Сөздік қор.

	• Балалар шапалақтайды егер аталған мамандық Отанды қорғайтын болса.			**Сөздік жұмысы-«Шыбық тисе - шыңқ етер» - өте ашуланшақ екенін түсіндіреді.** **Д.С.Т.Сергіту сәті:** **Шыршадай жасыл жайқалып,** **Көңіл-күйді ашамыз.** **Нұрын төккен әлемге,** **Күн боп шуақ шашамыз.** **Ақ қайыңдай тербеліп,** **Мөлдір судай ағамыз.** **Қыран құстай самғаймыз,** **Таудай биік боламыз.** **(Г.Оразбаева)** **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **«Берілген дыбысқа сөзді ата» дидактикалық ойыны:** **Ойын шарты: ойынды тәрбиеші бастап, бір сөзді айтады, сол сөз қандай дыбыспен аяқталса, ойынды жалғастырушы бала сол дыбыстан басталатын жаңа сөз айтуы тиіс. Ойын осылай жалғасын табады.** **Тәрбиеші: шырша.** **Байланыстырып сөйлеу.** **- Бүгінгі танысқан ертегіміз қалай аталады?** **- Ертегі не туралы?**

				Балалармен кері байланыс жүргізу. Күтілетін нәтиже: диалогті түрде сөйлеуді, ертегіні мазмұнын айтуды біледі.. Шырша мен қайыңның айырмашылығын ажыратады. Берілген дыбыстан басталатын сөз айтады.
Баламен жеке жұмыс: «Бейбіт көгершінді ұшыр» **Мақсаты:** Бейбіт өмірдің құндылығын ұғындыру. **Барысы:** Балаларға ақ қағаздан жасалған көгершіндер беріледі. Тәрбиеші сұрақ қояды: Бейбіт өмір деген не? Әр бала көгершінді "ұшырып" тұрып, бейбіт өмір туралы сөйлем айтады.	**Баламен жеке жұмыс: «Отанды қорғайтын құралдар»** **Мақсаты:** Әр түрлі қорғаныс құралдарын тану. **Барысы:** Балаларға суреттер көрсетіледі: қалқан, шлем, ту, кітап, қалам, каска, нан, қару. Балалар "Отанды қорғауға қажет құралдарды" таңдап атайды (қалқан, шлем, ту, каска).	**Баламен жеке жұмыс: «Сөйлемді жалғастыр»** **Мақсаты:** Байланыстырып сөйлеуді дамыту. **Барысы:** Тәрбиеші сөйлемнің басын айтады, балалар жалғастырады: Мен Отанымды... (қорғаймын). Батырлар біз үшін... (ерлік көрсетті). Бейбіт өмірде біз... (қуана өмір сүреміз).	**Баламен жеке жұмыс: «Ерлік деген не?»** **Мақсаты:** Ерлік туралы түсінік қалыптастыру. **Барысы:** Тәрбиеші бастайды: "Ерлік деген..." Әр бала ойды жалғастырады. Мысалы: Ерлік деген — Отанды қорғау. Ерлік деген — қиындықтан қорықпау. Ерлік деген — көмек көрсету.	**Баламен жеке жұмыс: «Жеңіс шынжыры»** **Мақсаты:** Топта бірлесіп жұмыс істеуді үйрету, бірлікті нығайту. **Барысы:** Әр балаға түрлі-түсті қағаз беріліп, жеңіс туралы бір жылы сөз жаздырады ("Бейбітшілік", "Туған жер", "Ерлік", "Отан"). Содан соң қағаздардан шынжыр жасайды. Бұл "Жеңіс шынжыры" топтың ортақ жұмысы ретінде ілінеді.